

nové město

04/2024 - ROČNÍK 33 (27)

www.novemesto.cz

8/ Člověk v dnešní době - Anna Krutská

10/ Emoční výchova s Lucií Kotkovou

22/ SpringJob

Kontakty

www.novemesto.cz

Nové město - časopis

Havlíčková 155/51, 602 00 Brno

Tel.: +420 721 630 119

E-mail: redakce@novemesto.cz

Roční předplatné: **660 Kč**

Předplatné do zahraničí: **1400 Kč**

Číslo účtu: **6043141003/2700**

Váš variabilní symbol je uveden na obalu časopisu nebo neváhejte kontaktovat:

Tel.: +420 733 798 155

E-mail: predplatne@novemesto.cz

Nadační fond časopisu Nové město zve ke spolupráci a podpoře časopisu.

Správní rada:

Ing. Jan Poláček (předseda), MUDr. Pavel Kostka,
Anna Poláčková, PhDr. Jaroslav Šturma,
Helena Votýpková

Za jednorázovou či pravidelnou finanční pomoc
srdečně děkujeme!

Bankovní spojení:

Číslo účtu: **43-2646440207/0100**

IČ: 28465059, Lublaňská 9/1002,

Praha 2 - Vinohrady, 120 00, m: +420 724 085 619

nové město

Časopis Hnutí fokoláre - 04/2024, vychází 6x ročně, ročník 33 (27) - 33. ročník od vzniku československé verze, 27. ročník samostatné české verze. ■ Vydává Dilo Mariino (Hnutí Focolare) - ženská část, Strašovská 841, 190 17 Praha 9 - Vinoř, IČO: 45247935 ■ Časopis je v distribuci též v Knihkupectví Paulínky, Jungmannovo nám. 18, Praha 1. ■ Roční předplatné: 600 Kč. Bankovní spojení: UniCredit Bank, Czech Republic, a. s. Praha, č. ú. 6043141003, kód banky: 2700. IBAN: CZ71 2700 0000 0060 4314 1003 Swift: BACXCZPP ■ Zodpovědný redaktor: Mgr. Ludmila Šturmová ■ Výkonný redaktor: Mgr. Magdalena Broschová ■ Administrativa redakce: Jana Nováková ■ Redakční rada: Ing. Milena Honetschlägerová, Ing. Jiří Kratochvíl, Mgr. Marie Koukolová, Mgr. Marie Srbová, Ph.D., Ing. Zdeněk Vích, CSc. ■ Překlady a redakční spolupráce: Dominika Dotlačilová, Mgr. Marta Hanušovská, Marie Honetschlägerová, PhDr. Vlastimila Kristová, Mgr. Zdeňka Růžičková, PhDr. Drahomíra Syručková, ■ Grafická úprava a zlom: Grafika Vodička & Dezortová ■ Tisk: Grafotechna plus, s. r. o., Lýskova 1594/33, 155 00 Praha 13 - Stodůlky ■ ISSN 1212 - 0782 ■ Reg. číslo: MK ČR E 7868. Novinová zasluka - Povolila ČP, s.p., OZ Praha, č.j. NP 1362/1994. Ze dne 27. 6. 1994 ■ Nové město ve světě vychází celkem ve 36 vydáních ve 22 jazycích ■ Objednávky slovenského časopisu Nové mesto zasílejte na adresu: Nové mesto Redakcia, Tajovského 737/1, 040 01 Košice, e-mail: casopis@nm.sk, tel.: +421 911 445 626. ■ Titulní strana: Cestou na SpringJob. Foto: Šárka Marková.

OBSAH

Tipy a náměty

- 3/ Hry na prázdniny
Letní škola
Udělat něco nově?

Zamyšlení a Ohlédnutí

- 4/ Inspirace pro odpočinek
- 5/ Co funguje ve všech farnostech na světě?
- 6/ Nesmírná důstojnost

Člověk v dnešní době

- 8/ Být ukotvená i brouzdat po hvězdách
(Rozhovor s Annou Krutskou)

Vztahy, rodina, společnost

- 10/ Dovolit si prožít své emoce
- 12/ Vstup do neprobádaných vod umělé inteligence

Posezení s koordinátorem projektu

- 13/ Netradiční příspěvek k ekumenismu
(Rozhovor s Peterem Wezelem)

Duchovní inspirace

- 14/ Největším darem jsme my sami (papež František)
- 15/ Slovo jako poslední „náboj“ (Chiara Lubichová)

Život ze Slova

- 16/ Úhel pohledu
Proti proudu

Slovo života

- 17/ „Hospodin je můj pastýř, nic nepostrádám.“ (Ž 23,1)
- 18/ „Pane, je dobře, že jsme tady.“ (Mt 17,4)

Z Hnutí fokoláre

- 19/ Náboženství nejsou překážkou,
ale obrovským zdrojem

Z Hnutí fokoláre

Na cestě synodality

- 20/ Některé podněty pro růst synodální církve

Z Hnutí fokoláre

Ze života gen

- 22/ Springjob - Společná práce přináší radost

Z Hnutí fokoláre

- 23/ Nikdy neříkej nikdy
(Rozhovor s Miriam Macháčkovou)

Komiks

- 25/ Boty

(Za)myšlenka

- 26/ Člověk člověkem nechtěný, Otcem vždy ano
- 27/ Zelená? Zelená!

Hry na prázdniny

Deskové hry každým rokem rostou na popularitě a už dávno nejsou jen doménou dětí. Nabízejí zábavnou formu socializace a rozvíjejí kognitivní funkce - obojí mimochodem přispívá k dlouholetému vitálnímu životu. Hledáte-li způsob, jak strávit příjemný čas s dětmi nebo přáteli, máme pro vás pár tipů.

Harry Potter: Boj o Bradavice je kooperativní karetní hra pro celou rodinu, ideální jako vstupní brána do světa takzvaných *deckbuildingových* her. Hra je rozdělena na sedm scénářů (roků) s postupně rostoucí složitostí. V prvním roce se naučíte základní principy: obdržíte balíček deseti karet, s nimiž budete zraňovat nepřátele, léčit svého hrdinu a získávat nové, silnější karty. S každým dalším rokem se obtížnost nepřátel zvyšuje, ale také se odemykají i nové karty kouzel, předmětů a spojenců. Postupně se naučíte kombinovat karty a schopnosti vašeho hrdiny a efektivně tak skládat svůj balíček. Hra je určena pro 1-4 hráče od 11 let, ale s trochou pomoci ji zvládnou i výrazně mladší děti. Nedávno vyšlo již druhé rozšíření s názvem **Lektvary a zaklínadla**, které přidává čtyři scénáře, nové karty a mechaniky, a také možnost hry až pro pět hráčů. Prodlužuje tak radost z hraní a objevování známých prvků ze světa Harryho Pottera.

Tip: S kartami se hodně manipuluje, což vede k rychlému opotřebení. Zvažte pořízení obalů na karty, které výrazně

prodlouží jejich životnost. **Na křídlech draků** je novinka na českém trhu, která převzala oblíbené mechaniky z celosvětově známé hry **Na křídlech**, doplnila je o nové nápady a zasadila je do prostředí fantastických draků. Místo porážování ptáků se budete snažit naplnit svoje jeskyně vzácnými draky a kombinovat jejich schopnosti k zisku bodů. Výsledkem je vizuálně povedená hra střední obtížnosti, nabízející známé mechaniky, ale čerstvý zážitek. Je určena až pro 5 hráčů od 14 let a slibuje herní dobu 90 minut.

Tip na cesty: Hra **Galaktické aliance** se vejde do jakéhokoliv zavazadla.

Autoři zhustili plnohodnotnou vesmírnou strategii do hodinové hry v kompaktní krabičce s hmotností pod půl kilogramu. Obsahuje malé žetony a figurky, takže není vhodná pro hraní ve venkovních podmínkách bez stabilní hrací plochy, je však skladná a nabízí napínavý souboj o dobývání galaxie. Budete prozkoumávat, expandovat, produkovat, obchodovat, provádět výzkum a soupeřit ve válečných konfliktech i na poli diplomacie. Hra je určena pro 1-4 hráče od 12 let a i přes krátkou herní dobu dokáže potrápřit mozkové závity.

Florián Badanič

Letní škola

V rámci Františkovy ekonomiky proběhne ve dnech 16. až 18. srpna letní škola „Obnov můj dům“, a to v klášteře Porta Coeli u Tišnova.

Touto akcí chceme vytvořit inspirativní prostor plný diskuzí a workshopů. Budeme se zabývat aktuálními environmentálními a sociálními výzvami církve a společnosti. Škola je určena pro zájemce mezi 20 a 35 lety. Více informací viz www.frantiskovaekonomika.org, kde také naleznete přihlašovací formulář. Uzávěrka přihlašování je **7. července 2024.** Josef Zvoníček

Udělat něco nově?

Zcela novou knihu psycholožky Ilony Špaňhelové Žena ve středním věku vnímám jako pozvánku k zastavení. Za doprovodu autorky můžete bilancovat (alespoň) čtyři prožitá desetiletí a plánovat a snít o těch dalších, co teprve přijdou.

Potěšilo mě, že v knížce jsou autorčiny vlastní zkušenosti, návrhy, ale hlavně - mnoho otázek, které vedou k zamyšlení. Podněty k jemnosti v komunikaci, laskavosti k sobě, hledání správné míry aktivit, věnování se zálibám přinářejícím radost a mnohé další mi připadají velmi trefné a užitečné.

Tuto útlou knížku vřele doporučuji, a to nejen ženám ve středním věku. Myslím, že může mnoho přinést ženám každého věku, ale i mužům - k lepšímu porozumění svým polovičkám a speciálnímu období středního věku. Knihu lze zakoupit v distribuční síti Euromedia Group a.s.

Magdalena Broschová

Inspirace pro odpočinek

ZAMYŠLENÍ

Před dvěma lety, když jsme byli na dovolené na Šumavě, jsme šli s našimi přáteli na nedělní bohoslužbu. Z internetu jsme se dozvěděli, že kněz bude tento den sloužit již čtvrtou mši svatou. Přesto dokázal vytvářet duchovní i lidské společenství, jako by to byla jeho primiční mše svatá. V evangeliu toho dne jsme vyslechli příběh o návštěvě Ježíše v domě Marie a Marty. Během promluvy kněz vyprávěl vtip, na který si i dnes ráda vzpomenu: „Ježíš hovoří s Marií a kolem jde Marta s tácem deseti kuřat. Ježíš zavolá na Martu: Jen jedno je třeba.“

Jak máme odpočívat a jakým způsobem poskytovat druhým dar odpočinku?

I úvod tohoto zamyšlení má záměr, aby čtenář zažil malý okamžik odpočinku. Vtip a humor osvěžuje duši. Spisovatel Karel Čapek vnímal humor jako způsob vidění světa, na který jako bychom se dívali obráceným dalekohledem. Humor zmenšuje trápení, zmírňuje nemoc, a proto je podle něj více humoru mezi chudými a trpícími než mezi mocnými.

Z psychologického pohledu je třeba v životě vyvažovat práci, vztahy a odpočinek.

Ráda si opakuji myšlenku Matky Terezy: „Když máš tři mince, za jednu si kup chleba, za druhou květinu a tu třetí dej chudému.“ Pro mne je v této moudrosti metafora květiny i symbolem odpočinku.

Z psychologického pohledu je třeba v životě vyvažovat práci, vztahy a odpočinek. Také vtip a humor osvěžuje duši.

Pro prožívání odpočinku jsou pro mne inspirací také myšlenky papeže Františka.

Díky jeho promluvě, kterou jsem si vyslechla jednou před prázdninami, jsem si uvědomila, že:

Je potřeba si odpočinout od lidí, s kterými je to pro nás náročné. Je důležité odpočinout si i od sebe samého, od vlastních představ a nároků na sebe sama. A dar odpočinku můžeme také přijmout, když si od někoho vyslechneme ocenění naší osoby. To je krásný odpočinek!

Přeji všem, ať už budete prožívat krátký odpočinek během dne, nebo dlouhou dovolenou, ať je to odpočinek i v duchu myšlenek papeže Františka.

Martina Kosová

Ilustrační foto: Elijah Hiett, Unsplash

Co funguje ve všech farnostech na světě?

OHLÉDNUTÍ

Z České republiky byli na Synodě farářů přítomni jako expert teolog Mons. Tomáš Halík a jako účastníci P. Vladislav Brokeš (vlevo) a P. Prokop Brož.

Foto: archiv V. Brokeše

P. Vladislav Brokeš, správce farnosti Kutná Hora, byl jedním ze dvou českých účastníků na Synodě farářů, konané na přelomu dubna a května nedaleko Říma. Řeší faráři z různých částí světa podobné potíže? O tom i o setkání s papežem píše pro Nové město.

Nestává se mi to často, ale už několik týdnů vstřebávám závěr celosvětového setkání „Farářů pro synodu“ organizované Kongregací pro klérus a Kongregací pro novou evangelizaci, a kam jsem byl pozván Generálním sekretariátem pro synodu. Ocitl jsem se tak mezi sto devadesáti třemi kněžími z devadesáti devíti zemí, abychom společně dali svůj příspěvek k celosvětové biskupské synodě, která se sejde na podzim tohoto roku.

Způsob konferencí konaných Svätým stolcem se zcela změnil. Od frontálního uspořádání přednášek, kde ti moudří promlouvají k ostatním, se postupně přetvořil k práci ve skupi-

nách, kde má každý prostor se vyjádřit a v hluboké meditaci promlouvá a naslouchá s pomocí Ducha Svatého. Už jsme všichni slyšeli o tomto novém způsobu komunikace, které se dnes nazývá konverzace v Duchu Svatém. Naše pracovní skupina měla dvanáct členů z devíti zemí: Korea, Slovensko, Brazílie, Itálie, Kolumbie, Peru, Malta, Polsko a Česká republika. Jistě si dokážete představit, jaká rozmanitost témat, přístupu i osobních zkušeností z toho plyne.

Kolegové v Latinské Americe mají desítky komunit, které řídí laici a společně se pak scházejí k hledání nových cest k evangelizaci. V Jižní Koreji se potýkají se stárnoucí populací, která darovala svůj život rodině a farnosti a oproti tomu mladá generace je plně pohlcena technologickým světem a často dá přednost kariéře před založením rodiny. Evropa se potýká s úbytkem povolání k zasvěcenému životu i složitou situací oblastí, které byly historicky křesťanské, ale nyní jsou sekularizované.

Lidé už nerozumí církevní terminologii a je třeba najít nové způsoby předávání víry.

Byli jsme nesmírně obohaceni různými přístupy v životě farností, nicméně jsme zaregistrovali velké množství společných prvků. Ve všech komunitách světa platí jednoduché pravidlo: nejdůležitější je osobní setkání. Brazílský farář z dvanáctimiliónové megapole popisuje svůj víkendový čas. Navštěvuje rodiny, rád se s nimi sejde na oběd či kávu a tak vytváří společenství. Asi největší misijní nástroj je Ježíšovo přikázání lásky: „Milujte se navzájem, jako jsem já miloval vás“. Tato láska přitahuje lidi všech kultur i národů.

Naše setkání vyvrcholilo pracovním setkáním s papežem Františkem. Měli jsme možnost mu položit několik otázek. Bylo to intenzivní setkání zakončené podáním ruky a úsměvem Petra našich dnů. Dostali jsme do rukou dopis farářům, který papež osobně na místě podepsal.

V první části dopisu papež vyjádřil poděkování farářům: „Církev by nemohla pokračovat bez vašeho nasazení a služby. Proto bych vám chtěl především vyjádřit vděčnost a úctu za velkorysou práci, kterou denně vykonáváte a kterou zaséváte evangelium do nejrůznějších oblastí“. Papež František poukazuje na tři cesty, kterými je třeba se ubírat: rozpoznat zárodky Ducha ve věřících, uchýlit se ke komunitnímu rozlišování a udržovat společenství mezi kněžími a biskupy.

Dále popisuje život farního společenství: „Je nutné, aby se farní společenství stále více stávala místy, odkud pokřtění vycházejí jako učedníci misionářů a kam se vracejí plni radosti, aby se dělili o zázraky, které Pán koná skrze jejich svědectví. Jako pastýři jsme povoláni doprovázet na této cestě společenství, kterým sloužíme, a zároveň se zavazovat modlitbou, rozlišováním a apoštolskou horlivostí, aby naše služba byla přizpůsobena potřebám misijní synodální církve“.

Vnímám, že se v této vizi daleko lépe projevují různá charismata a dary, kterými Duch Svätý obdarovává jednotlivé členy církve a napomáhá hlubším vztahům mezi biskupy, kněžími i laiky. Synoda nás inspiruje k vytváření církve, která nežije sama pro sebe, ale stává se živým společenstvím, prožívá radostnou účast na životě jedni druhých a misijně žije pro druhé.

Vladislav Brokeš

Nesmírná důstojnost

ČLOVĚK V DNEŠNÍ DOBĚ

Vatikánské Dikasterium pro nauku víry představilo 8. dubna 2024 dokument *Dignitas Infinita* (Nekonečná důstojnost). Co dokument obsahuje a co přináší nového, nám přibližuje psycholog PhDr. Jaroslav Šturma, člen Papežské akademie pro život.

Pět let trvající práce Dikasteria shrnuje papežské učení posledních deseti let. Zahrnuje témata jako válka a chudoba, násilí (proti migrantům, proti ženám), potrat, náhradní mateřství a eutanázie, genderová teorie a digitální násilí.

Prohlášení se vztahuje k 75. výročí přijetí Všeobecné deklarace lidských práv. Zesiluje důraz na nevyhnutelnost konceptu lidských práv v rámci křesťanské antropologie.

Novým je to, že vedle dosavadního důrazu na lidskou důstojnost z bioetického hlediska nabývá též závažnosti lidská důstojnost v kontextu témat, jako jsou válka, chudoba, migrace, obchod s lidmi. Dokument se snaží překonat jistou dosavadní dichotomii, spočívající v tom, že na jedné straně se zabýváme výlučně ochranou rodícího se či k svému závěru spějícího lidského života, na druhé straně jsou skupiny těch, kteří se zaměřují jen na ochranu chudých a migrantů.

ZÁKLADNÍ PRINCIPY

Úvodní kapitoly formulují základní principy. Čteme zde: „Církev zesiluje a potvrzuje ve světle Zjevení absolutním způsobem důstojnost lidské osoby, stvořené k obrazu a podobě Boha a skrze Ježíše Krista vykoupené.“

Ilustrační foto: M. N. Matnapo, Unsplash

Ilustrační foto: Dulana Kodithuwakku, Unsplash

„Důstojnosti se člověku dostává jako ‚daru‘, který je vlastní nenarozenému člověku, člověku v bezvědomí, starému člověku ve smrtelném zápase.“

„Církev hlásá, že táž lidská důstojnost náleží všem lidem, nezávisle na životních okolnostech a vlastnostech těchto lidí. Toto pojetí vychází z toho, že člověk je stvořen k Božímu obrazu. Tím, že se stal člověkem, Kristus posílil důstojnost těla a duše. Skrze své zmrtvýchvstání zjevuje, že **nejvznešenější aspekt lidské důstojnosti spočívá v našem povolání ke společenství s Bohem.**“

Důstojnost ve své podstatě tkví v jádru bytosti samé. Přesahuje všechny okolnosti (je ontologické povahy). Daroval nám ji milující Stvořitel, stvrdil ji svou obětí za nás. Inspirací k názvu dokumentu bylo poselství sv. Jana Pavla II. v Osnabrücku lidem s postižením: „Bůh miluje všechny muže a ženy nekonečnou láskou, která jim tím propůjčuje ‚nekonečnou důstojnost‘.“ Podle dokumentu je respektování lidské důstojnosti „základní podmínkou, aby naše společnosti byly skutečně spravedlivé, mírové, zdravé a autenticky lidské“. Je to klíč k lidskému bratrství.

Lidskou důstojnost možno chápat čtyřmi způsoby:

1. Důstojnost ontologická - máme ji, protože si Bůh přál naši existenci, nemůže nám být odňata nikým. Nesmazatelná důstojnost patří každému člověku proto, „že existuje a je Bohem chtěný, stvořený a milovaný“.
2. Morální - vychází z toho, jak nakládáme se svou svobodou. Můžeme ji poškodit svým jednáním.
3. Sociální - týká se životních podmínek a okolností, v nichž jsme nuceni žít.
4. Existenciální - projevuje se zejména v mezních situacích, kdy čelíme ohrožení či pokušení smrti. Důstojnost si možno uchovat i v situacích utrpení a osamělosti snahou zvládat těžkosti a nespravedlnosti „úsilím o život v pokoji, s radostí a nadějí“ přesahující rámec našeho osobního času..

Někteří dnes spíše než o „důstojnosti člověka“ hovoří o „důstojnosti osoby“, přičemž osobou mají na mysli jen bytost obdařenou rozumem, a tak nepřiznávají lidskou důstojnost nenarozenému dítěti, jehož rozum je ještě neprobuzen, a podobně tomu pak je se starými lidmi či s lidmi s mentálním postižením. Pro důstojnost lidské osoby platí, že „zůstává uchována i přes všechny tyto skutečnosti“.

Pojem lidská důstojnost bývá někdy nadužíván ve snaze zdůvodnit svévolné rozšiřování nových práv, založených na individuálních preferencích či subjektivní citlivosti.

Vedle běžně uváděných těžkých narušení lidských práv, jako je vražda, potrat, eutanázie či dobrovolná sebevražda, jsou tu vyjmenovány další projevy porušování nedotknutelnosti života lidské osoby, jako, mrzačení, tělesné anebo duševní mučení a psychické násilí. K nim přistupuje vše, co narušuje lidskou důstojnost, jako nelidské životní podmínky, nezákonná věznění, únosy, otroctví, prostituce, obchod se ženami, dětmi a mladistvými, nedůstojné pracovní podmínky. Je zde uveden i trest smrti.

CHUDOBA, VÁLKA A OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

V samostatné (4.) kapitole se dokument zabývá některými konkrétními porušeními lidské důstojnosti, především „dramatem chudoby, která je považována za jednu z největších nespravedlností současného světa“. Je zde jmenována i válka, charakterizovaná zde jako tragédie popírající lidskou důstojnost a porážka lidskosti. Na základě dějinné zkušenosti lze jen těžko najít zralá rozumová kritéria pro spravedlivou válku.

Hovoří se tu dále o migrantech, kteří svůj život uvádějí do nebezpečí, protože nemají prostředky k založení rodiny a nezdá se jim nalézt práci, která by je uživila.

Zaměřená pozornost a odsouzení je věnováno obchodu s lidmi, kam patří i obchod s lidskými orgány a tkáněmi, sexuální vykořisťování chlapců a dívek, otročká práce, obchod

s drogami a se zbraněmi, terorismus a mezinárodně organizovaný zločin.

Dokument se věnuje také sexuálnímu zneužívání, které „zanechává hluboké jizvy v srdcích“ zasažených a zneuzatelná „utrpení, které přetrvává po celý život a jež nemůže být uzdraveno žádnou lítostí“. Patří sem, také násilí na ženách a jejich diskriminace, k čemuž se přidává praxe polygamie a zabíjení žen (femicidium), stejně jako nucení k potratu, které se dotýká matky a dítěte a často slouží uspokojení mužského egoismu.

NÁHRADNÍ MATEŘSTVÍ A EUTANÁZIE

Jednoznačného odsouzení se dostává **náhradnímu mateřství**. Důvodem je především to, že se zde „dítě nezměrné hodnoty stává pouhým objektem“. Náhradní mateřství je založeno jen na materiální nouzi náhradních matek. „Dítě je vředycky darem, nikdy by se nemělo stát předmětem smlouvy.“

Jednoznačně je odmítnuta **eutanázie a napomáhání k sebevraždě**. Mylné je pokoušet se zavádět „důstojné umírání“. Utrpení v žádném případě nevede ke ztrátě lidské důstojnosti nemocného člověka. Zde se odkazuje na význam paliativní medicíny, která hledá všechny prostředky k úlevě od bolesti umírajícímu. „Právem je život, nikoli smrt, která musí být přijata a nesmí být aplikována.“ Krácení života postižených je považováno za těžké provinění proti lidské důstojnosti.

GENDEROVÁ TEORIE

V dokumentu se jasně říká, že „každý člověk, nezávisle na své sexuální orientaci, má být respektován a přijímán ve své důstojnosti“. Vyloučeno je upozadování či dokonce násilné jednání vůči lidem jiné sexuální orientace.

Teorie genderu je tu charakterizována jako velmi nebezpečná, neboť se svým nárokem rovnosti spočívající v zaměnitelnosti maže rozdíly mezi muži a ženami. Lidský život podle učení církve je ve všech svých složkách – tělesné i duševní – Božím darem, který má být přijat s vděčností a má být užít ve službě dobru. Disponovat sám sebou, jak to požaduje genderová teorie, „neznamená nic jiného než podléhat pokušení učinit sebe sama Bohem“. Tato teorie se snaží popřít zásadní rozdíl mezi muži a ženami, kterým je právě rozdílnost pohlaví. Každý pokus o změnu pohlaví v sobě nese ohrožení jedinečné důstojnosti, kterou člověk má od svého početí. K tomu ale patří určité rozlišení: není tím vyloučeno, aby osoba, která trpí vrozenou či později získanou anomálií pohlavního ústrojí, podstoupila léčebný zákrok k odstranění této anomálie.

Posledním bodem na seznamu možných porušení lidské důstojnosti je **digitální násilí**, zprostředkované skrze sociální sítě (cybermobbing). Internet slouží mnohdy k šíření pornografie, získání lidí pro hazardní hry či k obchodu s drogami.

Deklarace končí naléhavou výzvou, aby „respekt k důstojnosti lidské osoby byl nad rámec všech okolností ústředním bodem v úsilí o společné dobro a základem každého právního systému“.

Jaroslav Šturma

1. Plné znění dokumentu v češtině k dohledání na webových stránkách České biskupské konference - www.cirkev.cz. Zde v textu použit autorův překlad citací.

Ilustrační foto: Citità Nuova

Být ukotvená i brouzdat po hvězdách

ČLOVĚK V DNEŠNÍ DOBĚ

„Mě k práci v mobilním hospici přivedla paní Anna Krutská, která k nám chodila domů, když mi umírala sestra. Bylo to úžasné, nádherné.“ Zaznělo mimo jiné na konferenci Sestry v paliativní péči. Anna svým přístupem k životu inspiruje mnohé a jsem rád, že jsme mohli být pár let kolegy.

● Mohla bys nám říct něco o své rodině? Má tvoje schopnost péče o druhé počátky v dětství?

Je to dost pravděpodobné. Jsem totiž nejstarší z pěti dětí. Když mi byl rok a deset dní, narodily se mi hned dvě sestry najednou, takže od té doby jsem velká holka. V mých pěti letech nás bylo pět.

Maminka byla původně učitelka, chtěla být řádovou sestrou, ale v šedesátém roce šla do vězení za práci s katolickou mládeží. Když ji pustili, nemohla už učit, tak se requalifikovala na laborantku. V létě, na vodě, pak potkala mého tatínka, tehdy čerstvě dospělého (byl o třináct let mladší) a vzali se.

● Ted' pracuješ v domácím hospici Cesta domů. Co tomu předcházelo?

Měla jsem za sebou zkušenost z práce v zubní ambulanci, z lůžek na pražských popáleninách, tehdy ještě v trojsměnném provozu, i práci sestry v domácí péči. Také řetězovou mateřskou dovolenou a péči o nemocnou maminku... Pečovala jsem také o trojčata své kamarádky. No a tam jsem našla brožurku Cesta domů. Podivila jsem se: „Jak to, že o tom ještě nevím? Vždyť je to přesně to, co bych chtěla dělat!“ Bylo to zrovna v době, kdy jsem dumala, čím budu, protože mezitím se rozsypla železná opona a já měla pocit, že mi ujíždí vlak... Angličtina, počítače...

A tak jsem začala pracovat pro Cestu domů. Napřed jsem spoluvytvářela

webové stránky Umirani.cz a učila se přitom s počítačem. Od roku 2005 jsem pak nastoupila jako sestřička.

● Po dvaceti letech práce v domácím hospici máš mnoho zkušeností. Mohla bys jmenovat několik zásad, které vidíš jako důležité?

Je to proces, kdy člověk poznává sám sebe, nahlíží do soukromí rodin nemocných, poskládává si nabyté vědomosti, zkušenosti, dovednosti... Stále v Cestě domů objevuji spoustu pro mne nových věcí. Třeba, že jde o práci týmovou, čili je potřeba se na věcech domlouvat, předávat si informace, ale současně být v terénu sám, umět si poradit, rozhodnout se a k situaci se postavit. K tomu jsou důležité hranice – moje vlastní, ale i organizační, tedy kam sahají moje kompetence a kde už je to v kompetenci jiného člena týmu.

Učila jsem se vidět člověka celého, sebe upozadovat, ale zároveň být čitelná a říkat, jak to vidím. Být ukotvená v realitě, ale zároveň s nemocnými brouzdat po hvězdách, tedy naplňovat jejich sny a fantazírovat o tom, co bude potom... Učila jsem se nepředpokládat a nedomnívat se, ale ptát se. Došlo mi,

Foto: archiv Anny Krutské

že co vidím v situaci jako důležité, nemusí tak vidět pacient. Že někdy je těžké být v rodině a dívat se, jak se v ní navzájem lidé trápí, jenže já mohu nabídnout jen jiný pohled, možné východisko. Když oni nechtějí, nezbyvá než s nimi jít tou jejich cestou. Netáhnout, netlačit – jenom doprovázet...

● Prošla jsi logoterapeutickým výcvikem. Co ti pomohl objasnit?

Uvedu příklad. Někdy slyšíme od pacientů: „Co ještě mohu čekat od života?“, ve

Učím se vidět člověka celého, sebe upozadovat, ale zároveň být čitelná a říkat, jak to vidím.

smyslu – dobře už bylo, lepší to nebude. Zakladatel logoterapie Viktor E. Frankl tu nabízí „koperníkovský obrat“ – položit si otázku: „Co mám ještě za úkol? Co mohu udělat?“ V prvním případě jsem v roli pasivní a jen se trápím či nadávám. V druhém se mi otevře pole působnosti, jsem zodpovědný a svobodný. Že má člověk potřeby a snaží se žít spokojený život, se ví. Známe ale lidi, kteří mají všechno, ale spokojení nejsou. Chybí jim smysl. Frankl říká, že když vím proč (znám smysl svého konání, situace, života), snesu téměř jakékoli jak (unesu trápení, bolest, nepohodu).

Hodnoty jsou tím, co nás vede ke smyslu. Pro nemocné mají velký význam postojové hodnoty, protože zaujetím postoje může i zdánlivě bezmocný člověk udělat hodně. Když statečně a trpělivě nese svůj úděl, může oslovit pečující i další lidi kolem a zůstává svobodný.

● **Na paliativní konferenci jsi uvedla, že obecně paliativní přístup by byl prospěšný do každého vztahu. Jak by se dal takový přístup popsat?**

Respektuje autonomii člověka, jeho rozhodování a podporuje jeho důstojnost. Je zaměřený na kvalitu života nemocného, na naplňování jeho potřeb. Smrt bere jako přirozenou součást života. Život ctí, neprodlužuje ho, ani nezkracuje. Na osobní rovině by „paliativní přístup“ mohlo vystihnout slovo „milosrdenství“.

Foto: Anna Šalcová

Anna Krutská přednášela v únoru tohoto roku na konferenci Sestry v paliativní péči organizované Centrem paliativní péče.

● **Jakou máš ve své práci zkušenost s významem pravdivosti? A jak sdělovat špatné zprávy pacientům a příbuzným?**

Prvním předpokladem k tomu, aby se nemocný člověk mohl nějak popasovat a nakonec smířit se svým stonáním, je kontakt s realitou a její přijetí. K tomu ovšem potřebuje znát pravdu. Přijmout těžkou realitu nejde hned. Člověk se může zlobit, plakat, vztekat, ale pak si může říct: „I když je to těžké, je to tak a mohu s tím žít (aspoň prozatím)“... a pak může minimálně zaujmout postoj.

První pravidlo je, že se lékař zeptá nemocného, kolik toho o své nemoci ví a kolik toho chce vědět. Zjistí, kdo další má být informovaný a případně ho přizve k rozhovoru. Rozhovor by měl probíhat v prostředí, kde je klid a soukromí, lékař by měl mluvit srozumitelně a klidně a dát prostor pro dotazy.

Někdy informaci pacient vytěsňuje, protože psychika je uzpůsobená tak, že když je zpráva hodně těžká, prostě ji nepřijme. Potom je i na nás či na rodině, abychom to znovu pomalu a citlivě otevírali a vraceli nemocného do reality. S příslibem, že ho neopustíme, že to spolu zvládneme.

Setkávám se nezdělaná s tím, že rodina chce ušetřit nemocného informací o jeho zdravotním stavu. Tím však nemocného učiní bezmocným, říkají tím: „Ty jsi slabý, ty bys to nezvládl.“

Podobně i u pacientů se setkávám s tím, že nechťejí dát informaci rodině. Když nemoc postupuje, stejně pomoc svých blízkých potřebují. A když před sebou navzájem tají své pocity, starosti, jsou na to všichni zoufale sami. Zatímco když je spolu sdílí, starosti se umenšují.

● **Jak pomoci lidem, aby je strach ze smrti neochromoval? Zažila jsi někdy prosbu o eutanázii?**

Ano, o eutanázii pacienti mluví. Často je to hned na začátku naší péče. Vlastně to čtu jako volání po tom, aby s nimi o jejich bolesti a strachu někdo mluvil.

Někdy tím velmi trápí své blízké: „Dej mi něco, abych se už neprobudil...“ a podobně. Obvykle se zeptám, jestli už mají všechno hotové. Tím se dostaneme k tomu „koperníkovskému obratu“. Pacient se začne dívat na situaci jinak a začne řešit konkrétní praktické věci.

Někdo řekne, že nechce být na obtíž. Ptám se, jestli je opravdu připravený? Mluvíme o tom, že nikdo tu není napořád a že onemocněl právě on, to tak život přinesl. To si nevybíráme. Kdyby onemocněla manželka, byl by to on, kdo by se staral, ne?

Podarí-li se s nemocným navázat vztah, má od nás ujištění, že jsme tu pro něj a jeho blízké, že čas, který má, sice neovlivníme, nemoc vyléčit neumíme (to ani doktoři v nemocnici), ale budeme se společně snažit, aby neměl bolesti, nebylo mu špatně... zkrátka, aby zbývající čas byl co možná dobrý. Abychom to zvládli v klidu doma až do konce.

● **Co je dobré na konci života stihnout? Mohla bys nám říct nějaká poslední přání?**

Když umírající přijme skutečnost své konečnosti, může toho stihnout hodně. Nechat svým blízkým informace praktického charakteru, jako kde se vypíná voda na chatě, recept na babiččiny koláčky, zařídít převod účtu či nemovitostí... Může si srovnat vztahy s lidmi, setkat se s těmi, s kým si ublížil, odprosit, odpustit, ale i poděkovat.

Někdo se chce sejit s přáteli, někdo se chce dožít Vánoc, hodně lidí se potřebuje vypravit na chatu a rozloučit se s tím, co vytvořili, se vzpomínkami... se životem.

● **Mnozí říkají, že s umírajícími by pracovat nemohli. Jak odpočíváš, aby ses nevyčerpala?**

Myslím, že každý má nadání k něčemu jinému. Já mám pocit, že jsem tam, kde mám být, a jsem za to vděčná.

Kde čerpám? Mám takové rychlodobíjecí pauzy, kdy zapisuji do dokumentace a k tomu si dám kávu a cigaretu. Dopíšu, dám si příběh pacienta pomyslně stranou na hromádku a mohu jít dál. Pomáhá mi i čas, kdy přejižďím mezi pacienty, uzavírám si toho, od kterého jedu, a přeladuji se na dalšího. Cestou vidím spoustu krásných nepatrností... čekanka už kvete, mraky se honí či oblačky jen tak buclatí, slunce se odráží na vlnkách hladiny řeky a dělá bezpočet prasátek...

Také se nechávám opečovávat, chodím na masáže a učím se správnému držení těla (pořád ještě), občas si jdu zaplavat s mým pánem. Večer mám ráda horkou sprchu, vodou spláchnu napětí a tíhu dne. A chodím. Sama. S holemi. Nejradši po lese. Tam mám pocit, že se opravuji. A baví mě lidi, hlavně vnoučata, děti, kamarádi a vůbec... život.

Za rozhovor děkuje Jan Vrátný
Cely rozhovor na novemesto.cz.

Dovolit si prožít své emoce

VZTAHY, RODINA, SPOLEČNOST

Stává se vám někdy, že vás tak trochu zaskočí nečekaná emoce? Najednou vás rozčílí úplná prkotina nebo jste bezdůvodně smutní? Nerozumíte tomu, kde se ten pocit vzal nebo proč je tak silný? Často se nám to děje v situacích, kdy emocím dlouhodobě nevěnujeme dostatek pozornosti a ony si samy hledají cestičku ven.

V současném komplexním pojetí výchovy dětí se klade důraz i na *emoční výchovu*. Ve zkratce to znamená naučit dítě třem krokům – *poznat emoci, přijmout ji* a pak nějakým zdravým způsobem *zregulovat*, pokud je to potřeba.

Starší generace, ke které už asi začínám patřit, podobnou výchovou neprošla. Spíše jsme se naučili odmítat to, co naši rodiče a vychovatelé vnímali jako negativní pocity (smutek, strach, vztek). „Hodné holčičky se nevztekají.“ „Kluci přece nepláčou.“ Zní vám to povědomě? Často nás takový přístup učil pocity skrývat, případně je přepnout do nějaké sociálně přijatelnější podoby. (Takže se můžeme setkat s tím, že když má žena vztek, často se rozpláče. A naopak, když je muž smutný, vzteká se. Obojí totiž bylo v jejich dětství lépe tolerováno.) Za pocity se tedy většinou stydíme, přijdou nám dětinské, máme pocit, že jsme selhali, když je nemáme pod vědomou kontrolou.

Ve vydařeném animovaném filmu (nen) pro děti s názvem *V hlavě* se setkáváme s milým příběhem o holčičce Riley a jejích pěti emocích, které sídlí právě v její hlavě (radost, smutek, strach, hněv a nechuť). Zpočátku se tak trochu hyperaktivní Radost neustále snaží vše sama ovládnout, zařídít, nepustit ostatní emoce na velitelské stanoviště, protože je přece pěkné, když se Riley raduje. Jenže s vývojem příběhu přichází ona i divák na to, že i ostatní emoce jsou důležité a mají svou nezaměnitelnou roli.

Emoce jsou naší přirozenou součástí a dělit je na pozitivní a negativní

není úplně šťastné. Jsou reakcemi těla i duše na vše, co se nám děje. Jsou signálem toho, jak jsou nebo nejsou naplněny naše potřeby. Například když se bojím, není naplněna moje potřeba cítit se v bezpečí. Když mám vztek, pravděpodobně někdo narušil moje hranice. A emoce mi často dávají najevo, že je potřeba udělat něco, co nás dostane zpět do rovnováhy.

Emoce nejdou „vypnout“ a snaha ignorovat je není vhodná. Potlačená, nezpracovaná emoce v nás může zůstat a objevit se později v mnohem větší síle

Emoce nejdou „vypnout“ a snaha ignorovat je není vhodná. Potlačená, nezpracovaná emoce v nás může zůstat a objevit se později v mnohem větší síle a často v neadekvátní situaci.

Foto: Pixabay

a často v neadekvátní situaci. Například si dlouho nevšímám napětí, rozmrzelosti, naštvaní... a pak vybuchnu před někým, kdo mi nic neprovedl, kvůli maličkosti, která je pro mě tou poslední kapkou v naplněném poháru.

Pokud jsme naučeni emocí si moc nevšímát, vše zpracovávat racionálně a situace spíše pochopit než prožít, zkusme to trochu změnit. Můžeme se občas zastavit (i v hektickém dni, je to otázka pár sekund) a všimnout si, jak se zrovna teď cítíme. Výborným pomocníkem je v tom naše tělo, které emoce odráží. Například já na svém těle poznám vztek dříve, než si ho uvědomím. Jakmile zjistím, že mi tuhne spodní čelist, je to signál, že své pocity drtím mezi zuby a pravděpodobně potřebuji něco udělat, abych se zklidnila a nevybuchla.... Jít se na chvíli někam projít, vydýchat, rozmyslet se, jak budu reagovat, vymezit se vůči zacházení, které se mi nelíbí. Emoční výchova učí děti právě tomuto. Emocí si všimnout a dovolit si je prožít. A to jim musí zprostředkovat právě jejich okolí... Nesnažit se emoce rychle vypnout („Okamžitě se přestaň vztekat!“) nebo přepnout („Dívej, tamhle běží pejsek!“). *Nezlehčovat* je („Nemáš důvod brečet.“) ani dítě *nezahanbovat* („Když se budeš takhle vztekat, všichni se ti budou smát! Chováš se jako mimino!“).

Dítěti pomůžte, když přijmeme, co se s ním děje, popíšeme, co vidíme, a tím ho postupně přivádíme k tomu, že si emoci začne samo uvědomovat. („Teď mi přijdeš smutný, děje se něco?“ „Vidím, že jsi naštvaný, asi se zlobíš, že ti nekoupím další zmrzlinu.“). Je důležité přijmout emoci, aniž bychom ji hned nějak hodnotili či dokonce odsoudili.

Pokud dítě takovou podporu nemá a my mu emoci „zakážeme“, nepřestane ji cítit. Jen se na ni bude cítit samo, bude si připadat nepochopené, v extrémních případech až nemilované.

Přijetí emoce ale neznamená, že dětem nebo sobě dovolíme, aby nás emoce ovládla a my zareagovali bez vědomé či volní kontroly. Malé děti mají velmi nízkou schopnost regulovat své chování, jsou impulzivní a nezvažují důsledky svého jednání. Je proto úkolem výchovy, abychom jim pomohli tuto regulaci rozvíjet. Hranice bychom neměli nastavovat emocím, ale projevům chování. Nemůžu nechat dítě někoho bít nebo ničit drahé věci. Musím mu pomoci najít méně destruktivní způsob, jak emoci prožít. Místo bouchání sourozence bouchnout do polštáře. Místo ničení

Slovenské vydavateľstvá Nové mesto v tomto roce vydalo knihu španělského autora

Alfonse Aguiló:

Citová výchova. Ako rozvíjať emocionálnu inteligenciu a vnútornú rovnováhu.

Objednávat knihu je možné na nm.sk.

drahých věcí roztrhat papír vytříděný do sběru. Možností je spousta a pro děti bývá úlevné, když je budeme společně hledat a zkoušet. Vztek je často o silné energii, která potřebuje ven. Můžeme zkoušet ho vyběhat, vydupat..., protože s fyzickým uvolněním přichází i to psychické. Podobně to můžeme dělat i s ostatními pocity. Co nám pomůže, když jsme smutní? Někomu se svěřit? Vyplakat se? Zkusit se věnovat něčemu, co mě baví?

Neměli bychom zapomínat na to, že nejvíce se děti učí nápodobou. Takže když popisují své emoce a způsoby, jak s nimi zacházejí, je to pro dítě užitečné. Říci dítěti: „Teď jsi mě naštval a já se potřebuji jít vedle uklidnit, protože na tebe nechci křičet...“ je pro dítě mnohem lepší způsob než hrát věčně klidného rodiče, kterého nic nevyvede z rovnováhy (a skřípat u toho zuby). Autenticita je velmi důležitá, protože děti nejsou hloupé a stejně na nás poznají, jak se cítíme.

Mluvit o emocích s dětmi není vhodné jen ve chvílích, kdy jsme jimi buď my, nebo dítě zahlceni. Koneckonců opravdu silné emoce nám tak trochu „vypínají“ racionální mozek a je třeba nejprve zklidnit emoce, abychom mohli například hledat nějaké řešení. (Viděli jste někdy dvouleté batole, kterému rodič nedovolil koupit něco, co sice neví, co je, ale určitě to hrozně nutně potřebuje? Tam opravdu není prostor pro výchovné proslovy.) Povídání si o emocích, o jejich projevech a o způsobech, jak je zvládnout, by mělo být součástí našeho běžného povídání s dětmi. Například večer, po společném čtení, si můžeme říci, co nám dnes udělalo radost, co nás naštvalo, jestli jsme se něčeho báli, na co se zítra těšíme apod. Pokud dítě samo neumí najít situace, které v něm dané pocity vyvolaly, nevádí. Můžu je říci za sebe a třeba se dítě časem přidá.

Rozvíjet strategie zacházení s emocemi můžeme i „teoreticky“, když se to netýká přímo nás. Například jsme svědkem nějaké sociální situace na hřišti, v příběhu, který čteme... Pak je vhodné povídat si s dítětem o tom, jak se lidé cítí, jak reagují, jaké jiné způsoby by mohli zvolit, jak bychom třeba reagovali my.

V souvislosti s lidskými vztahy mluvíme o intimě. Čím bližší vztah s někým máme, tím blíže si ho pouštíme k tělu. Zdaleka se to netýká jen blízkosti fyzické. Můžeme s ním sdílet svůj vnitřní svět, nejen své myšlenky, ale i pocity, přání, obavy. Jako psychoterapeut mám občas pocit, že pro spoustu lidí je jednodušší se před cizím člověkem svlékat než před nejbližším plakat. Sdílení emocí je pro mnoho lidí zahanbující nebo příliš riskantní. Přiznání strachu vnímáme jako projev své slabosti. Smutek chodíme vyplakat za zavřené dveře koupelny. Jistěže projevovat před lidmi emoce musí mít určitou hranici. O mém smutku či strachu určitě nepotřebuje slyšet prodavačka v obchodě, kam si jdu pro rohlíky. Ale naučit se ho sdílet se svými nejbližšími je dobré nejen pro děti, ale i pro nás dospělé.

*Lucie Kotková
Psychologické poradenství
a terapie dětí a dospívajících*

Jaké jsou vaše zkušenosti se životem s mobilním telefonem? Máte pro jeho užívání nastavená pravidla? Co se vám osvědčilo a co naopak nefunguje?

V příštím čísle se můžete těšit na článek Ilony Špaňhelové *Dítě a mobil*, ke kterému připojíme konkrétní životní zkušenosti vás čtenářů. Prosíme, pošlete je na e-mailovou adresu redakce@novemesto.cz.

Vstup do neprobádaných vod umělé inteligence

VZTAHY, RODINA, SPOLEČNOST

Umělá inteligence vehementně vpadla do našeho života jako fenomén přijímaný s velkými nadějemi i obavami. V tomto smyslu o něm hovoří i dva nedávné papežské dokumenty¹ a věnovala se mu také jarší konference z cyklu Člověk a média² (18. dubna 2024).

Už tento samotný termín je nepřesný a může být zavádějící. Spíše by se hodil výraz „strojové učení“ (*machine learning*) používaný v odborné literatuře. To, co se označuje slovem „inteligence“, jsou ve skutečnosti algoritmy, které jsou schopny propojovat data někým uložená na web. Čím více dat je k dispozici, tím lepší a „chytřejší“ modely strojového učení lze vyprodukovat. Stroje s nimi pracující přestaly být prostředky na pouhé analyzování dat a začaly vytvářet nové vysoce kva-

litní informace. Tomu se začalo říkat „generativní umělá inteligence“ a její spektrum roste nezadržitelně každý den.

„My ale nevíme, jak ty systémy fungují. Neví to nikdo, nevědí to ani tvůrci; sami to přiznávají a investují obrovské peníze do něčeho, čemu říkají *interpretability*, to znamená vysvětlitelnost (...). Neuronová síť, která běží na desítkách tisíc počítačů, je příliš komplikovaná, příliš komplexní, má miliardy parametrů, takže je to pro nás nepochopitelné a v danou chvíli nemáme ani pořádný matematický aparát, kterým bychom to dokázali kvantifikovat; čili není jasné, jak fungují,“ říká účastník konference Josef Holý, odborník na dopady technologií na společnost a na takzvanou digitální propagandu.

Z toho plyne řada etických a právních otázek o tom, kdo má autorská prá-

va na takto vygenerovaná data a kdo za ně nese zodpovědnost. A také se zde otevírá široké pole pro digitální manipulaci a halucinování s lidským vědomím, neboli *hacking* mysli, řečeno opět slovy Josefa Holého.

Systémy umělé inteligence „mohou zpřístupnit a učinit srozumitelným obrovské bohatství vědomostí sepsaných v minulých dobách či umožnit lidem komunikovat v jazycích, které neznají. Zároveň však mohou být nástrojem ‚kognitivního znečištění‘, tedy pozměňování reality prostřednictvím částečně nebo zcela falešných výpovědí, kterým se věří – a které se sdílejí – jako by byly pravdivé. Stačí si vzpomenout na problém dezinformací, s nímž se již léta potýkáme v případě *fake news*,“ varuje papež František v letošním Poselství ke Světovému dni sdělovacích prostředků.

Stejně tak jako používání sociálních sítí změnilo za poslední léta způsob komunikace (letos v únoru jsme zaznamenali 20. výročí vzniku Facebooku) a stalo se nezadržitelným, dá se předpokládat, že právě tak to bude i s využíváním umělé inteligence, která proroste naši společnost obdobně jako například v novověku elektrina anebo už v pravěku oheň. O to důležitější je naučit se s ní žít, aby se stala „dobrým sluhou“ a nikoli „zlým pánem“.

Je dobře, že si tento problém uvědomují evropští politici. Dne 13. března 2024 byl Evropským parlamentem schválen „akt o umělé inteligenci“, který čeká na oficiální vyhlášení. Je vůbec prvním komplexním právním rámcem pro umělou inteligenci na celém světě. Cílem nových pravidel je podpořit důvěryhodnou umělou inteligenci v Evropě i mimo ni zajištěním toho, aby její systémy dodržovaly základní práva, bezpečnost a etické zásady a řešily rizika velmi výkonných a účinných modelů umělé inteligence.

Ve svých dokumentech připomíná papež František, že umělou inteligenci nelze nahradit moudrost člověka jako Božího tvora. Je na každém, aby se rozhodl, zda se stane „potravou algoritmů“, anebo bude žít ve svobodě Božích dětí.

Jiří Kratochvíl

1. Poselství k 57. Světovému dni míru (1. ledna 2024) a Poselství k 58. Světovému dni sdělovacích prostředků (12. května 2024).
2. Viz www.clovekamedia.cz.

Ilustrační foto: Pixabay

Netradiční příspěvek k ekumenismu aneb nová cesta ke smíření

POSEZENÍ S KOORDINÁTOREM PROJEKTU

Peter Wezel (vpředu, čtvrtý zprava) při doprovázení německých vojáků v červnu 2024.

Foto: archiv P. Wezela

U Centra Mariapoli v citadele Hnutí fokoláře v Praze-Vinoři je pravidelně vidět zaparkovaný autobus s označením „Bundeswehr“. V ty dny má Peter Wezel, fokolářin německého původu, vždy napilno. Přijíždějící němečtí vojáci se v rámci projektu „Smíření přes hranice“ seznamují s důsledky nacismu a totality.

● Jak vznikla tato spolupráce překračující hranice?

Po sametové revoluci bylo třeba obnovit vojenské kaplanství v České republice, které bylo zrušeno komunistickým režimem. Tohoto úkolu se společně ujal současný plzeňský biskup Tomáš Holub a evangelický pastor Jaromír Dus.

Mons. Tomáš Holub byl tehdy hlavním kaplanem Armády České republiky.

Výsledkem této evangelní spolupráce byl kontakt pastora Duse s evangelickou vojenskou kaplanskou službou německých ozbrojených sil Bundeswehru. Pravidelně pořádají duchovní cvičení, která se konají v různých evropských zemích. Díky známosti s pastorem Dusem se zrodil projekt „Smíření přes hranice“.

● Co je cílem tohoto projektu?

Cílem je předávat znalosti o historii vztahů mezi Němci a Čechy a zejména připomínat události z doby nacismu, aby bylo možné lépe se navzájem pochopit, snížit napětí mezi národy a revidovat předsudky.

Pastor Jaromír Dus hledal ubytování pro skupiny vojáků z Německa a našel Centrum Mariapoli ve Vinoři. Toto zařízení bylo nejen moderní, pohodlné a čisté, personál přátelský a zdvořilý, ale nabízelo také duchovní ovzduší. Díky tomu se Vinoř stala nedílnou součástí tohoto projektu. Do Prahy každoročně jezdí deset až patnáct skupin německých vojáků, na letošní ročník se přihlásilo skupin jedenáct. Těchto rekolekcí se účastní nejen protestantští křesťané, ale také katolíci, stejně jako lidé bez náboženského vyznání i lidé, kteří patří k jinému než křesťanskému náboženství, například muslimové.

● Jaká je tvoje úloha v tomto projektu?

Když pastor Jaromír Dus oslavil své 80. narozeniny, chtěl odejít do důchodu a omezit své pracovní aktivity. Proto se v Centru Mariapoli zeptal, zda by se nenašel nějaký nástupce, který by nadále udržoval kontakt s německou vojenskou kaplanskou službou a doprovázel skupiny zde v České republice. Protože žiji v České republice již přes 20 let a trochu ovládám češtinu a zároveň mluvím německy, byl jsem požádán, zda bych se tohoto úkolu nemohl ujmout. Od té doby – zhruba od roku 2016 – organizuji pobyty německých vojáků zde ve Vinoři, doprovázím je po Praze, do Terezína a do Lidic.

● Jaké jsou zážitky a dojmy účastníků z pobytu v Praze a v České republice?

Všichni jsou vždy ohromeni krásou Prahy, ale obzvláště mě překvapuje – a oni to vždy zdůrazňují – jak je město čisté a lidé přátelští! Návštěva Terezína a Lidic proniká většinou lidí hluboko do morku kostí a ukazuje i s odstupem desítek let, jakého zla jsou lidé schopni! Že je třeba udělat vše pro to, aby se to už nikdy neopakovalo.

● Máš nějaký osobní zážitek z doprovázení německých vojáků?

Pro mě je tento úkol příležitostí žít náš ideál jednoty, tedy milovat, sloužit a jako katolík přispět malým, ale konkrétním příspěvkem k ekumenismu. Snad také díky mé osobní pomoci se skupiny k nám vracejí a také předávají tip k účasti na projektu a návštěvě Prahy a České republiky dalším. Mé nasazení je přínosem i pro samotné Centrum Mariapoli.

Za rozhovor děkuje Petr Ettler

Největším darem jsme my sami

DUCHOVNÍ INSPIRACE

Na konci května letošního roku se v Římě konal první Světový den dětí. Slova papeže Františka k této příležitosti mohou být inspirací pro nás všechny, nejen pro padesát tisíc přímých účastníků ze 101 zemí.

RADOST SÍLÍ, KDYŽ SE SDÍLÍ

Abychom obnovili sebe i svět, nestačí, abychom byli spolu mezi sebou. Je třeba být sjednoceni s Ježíšem. Od něho dostáváme velikou odvahu, on je vždy nablízku, jeho Duch nás předchází a doprovází na cestách světa. Ježíš nám říká: „Hle – všechno tvořím nové!“ (Zj 21,5). To je verš, který jsem vám vybral jako ústřední téma prvního Světového dne dětí. Tato slova nás vyzývají, abychom se stali obratnými jako děti, které chápou novoty, jež v nás a kolem nás probouzí Duch Svatý. S Ježíšem můžeme snít o novém lidství a usilovat o společnost, která bude bratrštější a pozornější k našemu společnému domovu. Začneme od jednoduchých věcí, jako například **pozdravit, požádat o dovolu, omluvit se nebo poděkovat**. Svět se proměňuje především skrze malé věci, nestydme se dělat jen malé kroky. Naše nepatrnost nám naopak připomíná, že jsme křehcí a potřebujeme jedni druhé, jako údy jednoho těla (srov. Řím 12,5; 1 Kor 12,26).

(...) člověk vlastně ani nemůže být šťastný sám, protože radost roste do té míry, do jaké ji sdílíme. Přichází

s vděčností za dary, které jsme dostali a o které se na oplátku dělíme s ostatními. Když si to, co jsme dostali, necháváme jen pro sebe, nebo dokonce děláme scénou, abychom dostali ten či onen dárek, zapomínáme, že největším darem jsme my sami, jedni pro druhé. Jsme „Božím darem“. Ostatní dary jsou potřebné, to ano, ale jen proto, abychom byli spolu. Pokud je k tomu nepoužijeme, budeme stále nespokojeni a nikdy nebudeme mít dost.

Ale když jsou lidé spolu, je všechno úplně jiné! Pomyšlete na své přátele – jak je hezké být s nimi doma, ve škole, ve farnosti (...). Přátelství je nádherná věc a roste jen tím, že se sdílíme, odpouštíme si, trpělivě, odvážně, kreativně, s fantazií, beze strachu a bez předsudků.

A nyní vám chci svěřit jedno důležité tajemství. Abyste byli opravdu šťastní, musíte se modlit, hodně a každý den, protože modlitba nás spojuje přímo s Bohem, naplňuje naše srdce světlem a vřelostí a pomáhá nám dělat všechno s důvěrou a pokojem.

papež František

(Výběr z poselství k prvnímu Světovému dni dětí, plné znění viz www.cirkev.cz)

MŮŽETE UDĚLAT SKUTEČNOU REVOLUCI

● **Na světě bychom si měli být všichni rovní, ale některé děti na rozdíl od nás trpí. Proč tomu tak je? A hlavně, co můžeme dělat, abychom jim pomohli?**

„Je tomu tak proto, že lidé jsou sobečtí a nespravedliví. (...) Je na nás všech, abychom se snažili být spravedlivější a abychom pracovali na tom, aby ve světě nebylo mnoho nespravedlností.“

● **Je správné, že je mnoho starých lidí ponecháno samo a nikdo je nejde navštívit...?**

„Vy víte, že je mnoho starých lidí, kteří darovali svůj život, založili rodinu, vychovali děti, vychovali vnoučata a teď jsou sami, opuštění v domově důchodců. Ptám se vás všech: Je to správné nebo není? (...) Není to správné, proto máme navštěvovat babičky a dědečky.“

● **Jak otevřít srdce dospělých?**

„Není to snadné. Ale vy, děti, musíte mít stejně jako ona,“ odvolává se papež na hlavní hrdinku filmu, který byl na setkání promítnut – „vidinu toho, že děláte věci, které dospělí nutí přemýšlet. Viděla člověka, který byl chudý, neměl domov, přišlo na něj, a ona dala své oblečení. Musíte dávat takové příklady, aby to dospělí viděli. Musíte klepat na dveře dospělých: Tatínku, maminko, proč jsou děti, které nemají co jíst? Tatínku, maminko, proč jsou lidé, kteří spí na ulici? (...) Tyto otázky si musíte klást, a dokonce je musíte klást Bohu! (...) Vy, děti, můžete těmito zneklidňujícími otázkami udělat skutečnou revoluci.“

Výběr z odpovědí papeže Františka dětem během prvního Světového dne dětí (redakčně kráceno)

Materiály pro mladší a starší děti, spojené s poselstvím papeže Františka ke Světovému dni dětí, ale i k objasnění pojmů církve, papež a farnost naleznete na www.kc.biskupstvi.cz/namety-cirkev.

Foto: archiv slovenského Nového mesta

Slovo jako poslední „náboj“

DUCHOVNÍ INSPIRACE

Ilustrační foto: Magdaléna Broschová

Následujícími slovy, která se dotýkají toho, jak evangelizovat, se Chiara Lubichová obracela při různých příležitostech k gen 3, tedy k dětem a dospívajícím (9-17 let) z Hnutí fokoláre, se kterými se často setkávala.

NEJPRVE SKUTKY

Chiara, skrze Hnutí chlapců a děvčat pro jednotu s námi přichází do kontaktu mnoho chlapců a děvčat. Jaký má být náš vztah s nimi?

Především je třeba se s nimi sjednocovat: jestli si přejí si hrát, hrát si, chtějí-li studovat, studovat. Když vás poprosí, abyste s nimi šli na procházku, jít s nimi. Je třeba se sjednotit ve všem. V jedné jediné věci se nemáme sjednocovat: v hříchu. Pak, poté co jste udělali celou tuto svou část, abyste je milovali tím, že jste se sjednocovali, tak jim vysvětlíte, kdo to jsou Chlapci a děvčata pro jednotu. Musíte být zapálení pro toto hnutí.

Je možné, že vám někdo řekne: „Pověz mi, co to v tobě je? Proč jsi pořád spokojený? Co máš v srdci?“ A tehdy, když se vás na to vážně zeptají, vyprávějte jim něco o Ideálu². Může se také stát, že se vás nezeptají, ale že vy cítíte velký vnitřní impuls hovořit – udělejte to a vaše slova dobře zapadnou.

Ale pamatujte si, že – jak říkal jeden svatý – posledním nábojem, který má být vystřelený, je slovo. Nejprve skutky, skutky, skutky.³

JÍT „PROTI PROUDU“ A EVANGELIZOVAT

Jak jít proti proudu a zároveň evangelizovat?

My všichni – vzhledem k tomu, že známe evangelium – chceme evangelizovat, chceme dát evangelium i druhým. Z této otázky je vidět, že někdo si myslí, že se nedá chovat se odlišně ode všech ostatních a potom je přesvědčovat evangeliem. Mně se však zdá, že tyto dvě věci, jít proti proudu a evangelizovat, jdou velmi dobře dohromady. My totiž můžeme přinášet evangelium, jestliže ho nejprve žijeme. Jestliže ho žijeme, tehdy naše slova padnou dobře a jsou pochopená. Ale jdeme-li někomu vyprávět o lásce a on vidí, že nemilujeme, neuvěří tomu, co říkáme. Takže je třeba, abychom nejprve my žili evangelium a pak o něm mluvili. Co se stane, budeme-li to tak dělat? Podle mne ti, kdo se na nás dívají, mají většinou dva postoje. Jsou ti, kdo říkají: „Ale podívej se na něj, vydal se jinou cestou než my. V podstatě se mi líbí, je to pěkný typ, odvážný, i když je ve třídě sám, jde svou cestou.“ A tak se přiblíží a zeptá se: „Jak to, že žiješ takto?“ Ten gen 3 to vysvětlí, vypráví, řekne, jaké jsou jeho ideály, jak žije, jak by chtěl napomoci, aby tak žili mnozí. A tento chlapec ho následuje a už začínají být takovým malým jádrem, ke kterému se pak přidávají další.

Pak ale jsou zde i ti, kteří říkají: „Ach, tamten!“ A vysmívají se mu, dělají si z něho legraci. A gen 3 (...), jak se chová? Vzpomene si na Ježíše, který řekl: „Když pronásledovali mne, budou pronásledovat i vás.“ Samozřejmě jestliže žije evangelium. A tak tito gen 3, jako když jsme my byly malé, budou rádi, protože si pomyslí: „Naštěstí, také já jsem si zasloužil, že mohu být jako Ježíš a také já mohu být trošičku pronásledovaný pro evangelium.“

A pak si vzpomenou, že Ježíš řekl: „Blahoslavení jste, když vás budou kvůli mně tupit, pronásledovat (...), neboť máte v nebi velkou odměnu.“ A tak gen 3 očekávají i odměnu v nebi. Proto nemají strach před ničím: ani před těmi, kdo říkají ano, ani před těmi, kdo říkají ne, dokonce je to všechno posílí.⁴

Chiara Lubichová

1. Též „Teens for Unity“ – dospívající mládež, která se spolu s gen 3 snaží přinášet jednotu tam, kde jsou, a to i skrze konkrétní akce.
2. Ideál – myšlenky týkají se spirituality (i struktury) Hnutí fokoláre a také přijetí nového života, který z toho vyplývá.
3. *Ai gen 3 Chiara 1981-1995*, (Chiara k gen 3 1981-1995), Città Nuova 2006, str. 31.
4. Tamtéž, str. 72-73.

ŽIVOT ZE SLOVA

Úhel pohledu

Ráno jsem šel na nákup. Vidím, že u pokladny nikdo není a přede mnou čeká jedna starší paní a za mnou další. Prodavač za rohem rovná a doplňuje noviny a časopisy a lidé čekají... V duchu si říkám, co mám dělat. Nadávat? Upomínat prodavače, aby přišel ke kase? Napadá mě jiné řešení. Začnu zpívat známou písničku: „Já už jdu, jdu, jdu, už mám všechno hotový, já už jdu, jdu, jdu, snažím se být dochvilný...“ Najednou slyším, že začal zpívat i prodavač, který nechal noviny novinami a rychle přichází. Vše bere s úsměvem. Pro paní přede mnou zpívám píseň: „Jen pro ten dnešní den stojí za to žít“. Je nadšená a zpívá s námi. Nakonec se mně povedlo rozezpívat čtyři lidi ve frontě v obchodě. Všem nám je dobře. Při východu z obchodu za mnou přichází paní a děkuje, že místo nadávání odchází z obchodu s radostí... I já z ob-

chodu odcházím s pocitem, že místo stěžování a nadávání se dají najít i jiná řešení...

Druhý den čekám na autobus domů, je to v době, kdy se studenti vracují ze škol a na většinu sedadel sedí mladí lidé, převážně středoškoláci. Přede mnou je několik starých lidí, kteří na mládež nadávají, že mají jen ty své mobility a v uších sluchátka, s nikým se nebaví, nevnímají a je nepustí sednout... Vysvětluji jim, že mladí jsou hodní..., jen potřebují mít v mobilu aplikaci na dělání dobrých skutků, nebo na to, aby někoho pustili sednout. Třeba ji mají... Tři mladí to slyší, smějí se a zvedají se, aby pustili sednout tři starší lidi... Říkám si, že v tu chvíli také stačilo mladé neodsuzovat a vše brát s humorem. A možná, že jednou v mobilu bude taková aplikace, která by nám pomáhala žít, dělat dobré skutky a měnila náš život k dobrému...

J.

Proti proudu

Měla jsem hodinu občanské výuky, jsem v 8. třídě. Věděla jsem, že si nejspíš zase budeme pouštět dokument o vrahovi, který znásilnil a poté zabil čtyři ženy. Nechtěla jsem to vidět. Ta půlka, kterou jsem viděla minule, mi opravdu stačila. Řekla jsem učiteli, že se na to dívat nechci. On řekl, že je to v pořádku. Potom si ale něco uvědomil a řekl, že v tom dokumentu není nic špatného. Rychle jsem řekla, že mi to prostě příjemné není a on už nic neříkal. Když nastala ta chvíle, kdy jsme si to měli pustit, on řekl, že mohu odejít, ale že mu nepřijde v pohodě, že to nezvládnou. Jelikož mi to dovolil předtím, v klidu jsem odešla. Nebylo to příjemné, spolužáci měli na mě poznámky a cítila jsem se osamělá. Nevím, jestli toto video bylo pro osmou třídu, ale já jsem to vidět nepotřebovala. V tuhle chvíli jsem se postavila proti proudu, proti všem.

K.

Ilustrační kresba: Petr Ettlér

„Hospodin je můj pastýř, nic nepostrádám.“

(Ž 23,1)

SLOVO ŽIVOTA

červenec 2024

Žalm 23 je jedním z nejznámějších a nejoblíbenějších žalmů. Je to píseň důvěry a zároveň má charakter radostného vyznání víry. Ten, kdo se modlí, tak činí jako příslušník izraelského lidu, jemuž Hospodin skrze proroky slíbil, že bude jeho pastýřem. Žalmista hlásá své osobní štěstí z vědomí, že je chráněn v Hospodinově domě¹, místě azylu a milosti, ale stejně tak chce svou zkušeností povzbudit ostatní k důvěře v Hospodinovu přítomnost.

„HOSPODIN JE MŮJ PASTÝŘ, NIC NEPOSTRÁDÁM.“

Obraz pastýře a stáda je velmi blízký celé biblické literatuře. Abychom mu dobře porozuměli, musíme se v myšlenkách vydat do vyprahlých a kamenitých pouští Blízkého východu. Pastýř vede své stádo, které se nechá poslušně vést, protože bez něj by se ztratilo a zahynulo. Ovce se musí naučit spoléhat na něj a naslouchat jeho hlasu. On je především jejich stálým společníkem.

„HOSPODIN JE MŮJ PASTÝŘ, NIC NEPOSTRÁDÁM.“

Tento žalm nás vybízí, abychom posilovali svůj důvěrný vztah s Bohem tím, že zakusíme jeho lásku. Někdo se možná podívá, jak může autor tvrdit, že „nic nepostrádá“? Naše každodenní zkušenost není nikdy ušetřena problémů a výzev týkajících se zdraví, rodiny, práce atd. a nezapomínáme ani na nesmírné utrpení, které dnes prožívá tolik našich bratří a sester kvůli válce, důsledkům klimatických změn, migraci, násilí...

„HOSPODIN JE MŮJ PASTÝŘ, NIC NEPOSTRÁDÁM.“

Odpověď se patrně skrývá ve verši, v němž čteme: „vždyť ty jsi se mnou“ (Ž 23,4). Jde o jistotu v lásce Boha, který nás stále doprovází a umožňuje nám žít život jiným způsobem. Chiara Lubichová napsala: „Jedna věc je vědět, že se můžeme uchýlit k bytosti, která existuje, která se nad námi slitovává a která zaplatila za naše hříchy, a zcela jiná věc je žít a cítit se v centru Božího zájmu, což má za následek vyhnání veškerého strachu, který nás brzdí, veškeré osamělosti, pocitu osiřelosti a nejistoty. (...) Člověk ví, že je milován, a věří v tuto lásku celou svou bytostí. S důvěrou se jí odevzdává a chce ji následovat. Okolnosti života, ať už smutné, nebo radostné, jsou osvětleny příčinou lásky, která je všechny chtěla nebo připustila.“²

„HOSPODIN JE MŮJ PASTÝŘ, NIC NEPOSTRÁDÁM.“

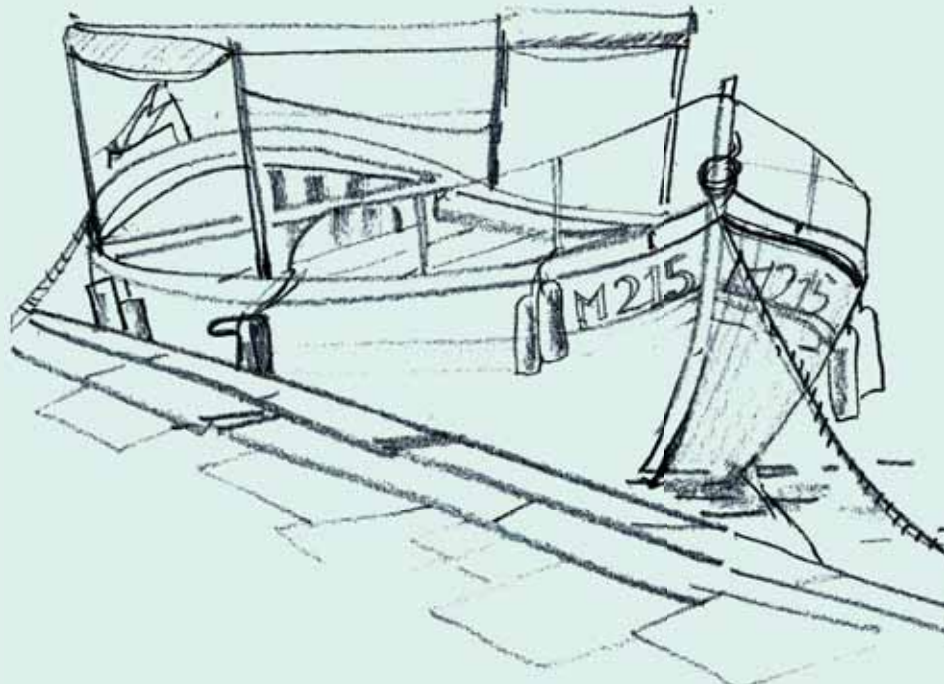
Kdo však toto nádherné prorocktví naplnil, je Ježíš, který se v Janově evangeliu neváhá nazvat „dobrým pastýřem“. Vztah s tímto pastýřem se vyznačuje osobním a důvěrným vztahem: „Já jsem dobrý pastýř; znám svoje ovce a moje ovce znají mne.“ (Jan 10,14-15) Vede je na pastviny svého Slova, které je život, zejména Slova, které obsahuje poselství zahrnuté v „novém přikázání“, které, je-li žito, činí přítomnost Zmrtvýchvstalého „viditelnou“ ve společenství shromážděném v jeho jménu, v jeho lásce.³

Augusto Parody Reyes
a tým Slova života

1. Srov. Žalm 23,6.

2. Ch. Lubichová, *L'essenziale di oggi*, Scritti Spirituali/2, Città Nuova, Roma 1997, str. 148.

3. Srov. Mt, 18,20.

Ilustrační kresba: Petr Ettler

„Pane, je dobře, že jsme tady.“

(Mt 17,4)

SLOVO ŽIVOTA

Srpen 2024

Ježíš se svými učedníky je na cestě do Jeruzaléma. Když jim oznámí, že tam bude muset trpět, zemřít a vstát z mrtvých, Petr se vzbouří, což odráží všeobecné zděšení a nepochopení. Mistr ho tedy spolu s Jakubem a Janem bere s sebou „na vysokou horu“ a tam se všem třem zjevuje v novém a mimořádném světle – jeho tvář „září jako slunce“ a rozmlouvají s ním Mojžíš a prorok Eliáš. Sám Bůh Otec se ozve z jasného oblaku a vyzývá je, aby poslouchali Ježíše, jeho milovaného Syna. Tváří v tvář tomuto překvapivému zážitku nechce Petr odejít a zvolá:

„PANE, JE DOBŘE, ŽE JSME TADY.“

Ježíš pozval své nejbližší přátele, aby s ním prožili nezapomenutelnou zkušenost a navždy si ji uchovali v srdci.

Také my jsme možná s úžasem a plni emocí zažili Boží přítomnost a působení v našem životě, ve chvílích radosti, pokoje a světla, které bychom si přáli, aby nikdy neskončily. Tyto chvíle často prožíváme s druhými nebo díky nim. Vzájemná láska skutečně přitahuje Boží přítomnost, protože, jak Ježíš slíbil: „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.“ (Mt 18,20) Někdy nám v těchto chvílích intimity dává poznat nás samotné a vidět události Jeho pohledem.

Tyto zkušenosti jsou nám dány proto, abychom měli sílu čelit těžkostem, zkouškám a únavě, s nimiž se na své cestě

setkáváme, s jistotou v srdci, že na nás pohlédl Bůh, který nás povolal k účasti na dějinách spásy.

Jakmile učedníci sestoupí z hory, vydají se společně do Jeruzaléma, kde na ně bude čekat zástup plný naděje, ale také nástrah, nesouhlasu, odporu a utrpení. Tam „budou rozptýleni a posláni až na konec země, aby byli svědky našeho posledního příbytku, království“¹ Božího.

Budou moci začít budovat jeho dům mezi lidmi již zde na zemi, protože byli „doma“ s Ježíšem na hoře.

„PANE, JE DOBŘE, ŽE JSME TADY.“

„Vstaňte, nebojte se!“ (Mt 17,7), zní Ježíšova výzva na konci této mimořádné zkušenosti. Je určena i nám. Jako jeho učedníci a přátelé můžeme odvážně čelit tomu, co nás čeká.

Tak tomu bylo i v případě Chiary Lubichové. Jedno prázdninové období, bohaté na světlo, označila jako „ráj roku 1949“. V malém společenství, s nímž trávila čas odpočinku, vnímala Boží přítomnost a prožívala mimořádné rozjímání o tajemstvích víry, takže ani ona by se nechtěla vrátit do každodenního života. Učinila tak s novým elánem, protože si uvědomila, že právě na základě této zkušenosti osvětlení má „sestoupit z hory“ a pustit se do práce jako Ježíšův nástroj při uskutečňování jeho království, vnášet jeho lásku a světlo právě tam, kde chybí, a to i tváří v tvář těžkostem a utrpení.

„PANE, JE DOBŘE, ŽE JSME TADY.“

Když nám schází světlo, připomeňme si v srdci a mysli chvíle, kdy nás Pán osvětlil. A pokud jsme jeho blízkost nezažili, hledejme ji. Budeme muset vynaložit úsilí, abychom „vystoupili na horu“ a setkali se s Ním v našich bližních, abychom Ho uctívali v našich kostelích a také abychom Ho kontemplovali v kráse přírody.

Protože On je tu pro nás vždy. Stačí, když budeme kráčet s Ním a v tichu Mu pokorně naslouchat jako Petr, Jan a Jakub.²

Silvano Malini a tým Slova života

1. T. Radcliffe, OP, druhá meditace účastníkům generálního shromáždění biskupské synody, Sacrofano, 1. října 2023.

2. Srov. Mt 17,6.

Náboženství nejsou překážkou, ale obrovským zdrojem

Z Hnutí FOKOLÁRE

Foto: Kolegamento

Rabíni, imámové, katoličtí kněží, buddhističtí mniši. Stejně jako židovští, muslimští, křesťanští, hinduističtí, buddhističtí, sikhští a bahaističtí laici a věřící tradičních afrických náboženství všech generací. Takto pestré a různorodé bylo společenství účastníků mezinárodní mezináboženské konference One Human Family („Jedna lidská rodina“), kterou zorganizovalo Hnutí fokoláre. Zúčastnilo se jí 480 lidí ze 40 zemí.

Konference začala 31. května v Centru Mariapoli v Castel Gandolfu (Řím) a skončila 4. června poutí bratrství do italského Assisi. Ve městě míru zazněla modlitba za bratrství, spravedlnost a smíření, kterou účastníci přivítali a vyslovili podle své víry.

Konferenci uspořádal mezináboženský tým, který svůj program zaměřil na mír, jenž je v dnešní době mimořádně ohrožen.

Jesús Morán, spolupředseda Hnutí fokoláre, řekl, že ještě nezažil takový hluboký okamžik společenství s lidmi jiných náboženství a svůj dojem z konference popsal: „Na tomto setkání došlo ke znovuobjevení vlastní identity. Nebyl tam žádný moment rozpaků, synkretismu. (...) Našli jsme sami sebe se svou náboženskou identitou, ale bez dogmatismu, bez nánosů a nečistot, které si vytváříme a které nás oddělují od druhého.“

Na programu bylo také mnoho momentů věnovaných osobním svědectvím, projektům, akcím zaměřeným na spolupráci mezi lidmi a komunitami patřícími k různým náboženským vyznáním, podporujících mír a potřeby jednotlivých národů.

AUDIENCE U PAPEŽE FRANTIŠKA

Delegaci 200 účastníků přijal 3. června papež František, který ve svém projevu označil cestu, kterou Chia-

ra Lubichová započala s lidmi různých náboženství, jako „revoluční cestu, která přináší církvi mnoho dobrého“. „Základem této zkušenosti,“ potvrdil dále Svatý otec, „je láska Boží, která se projevuje vzájemnou láskou, nasloucháním, důvěrou, pohostinností a vzájemným poznáváním, a to vše při plném respektování identity druhého.“

Papež František dále účastníky povzbudil: „Vaše svědectví je důvodem k radosti, je důvodem k útěše, zvláště v této době konfliktů, kdy je náboženství často zneužíváno ke střetům. **Mezináboženský dialog je naopak nezbytnou podmínkou míru ve světě,** a proto je povinností křesťanů, stejně jako ostatních náboženských společenství.“

„Díky setkáním v rámci tohoto dialogu, která jsou rozvíjena již řadu let, se také rozrostlo přátelství a spolupráce ve snaze společně reagovat na volání chudých, v péči o stvoření a v práci pro mír,“ upřesnil papež a dodal, že touto cestou někteří nekřesťané sdílejí spiritualitu Díla Mariina nebo některé její charakteristické rysy a žijí je uprostřed svého lidu. Jsou to lidé, s nimiž se rozvinul vztah bratrství a s nimiž se sdílí sen o jednotnějším světě v harmonické rozmanitosti.

NÁBOŽENSTVÍ JAKO ZDROJ

„I když nám na jednu stranu tato slova přinášejí hlubokou radost,“ komentovala Margaret Karamová, prezidentka Hnutí fokoláre, „cítíme zároveň odpovědnost udělat pro mír mnohem více. Proto chceme pracovat na posilování a šíření kultury dialogu a „péče“ o lidi a stvoření.“

„Náboženství mají co říci k ekonomice, k ekologii, k mezinárodním vztahům, k mnoha otázkám,“ zdůrazňuje Jesús Morán, „musíme pracovat konkrétně, protože jsme objevili zdroj, kterým jsou náboženství dnes, v kontextu světové ekumény. Tolikrát jsme si mysleli, že náboženství jsou překážkou, ale viděli jsme, že místo toho, aby byla překážkou, jsou obrovským zdrojem, zdrojem předcházejícím politice, který pomáhá proměňovat i politiku.“

Redakčně zpracováno

(Zdroj: focolare.org, „kolegamento“ z 15. června 2024 a *Vatican News* z 3. června 2024)

Některé podněty pro růst synodální církve

Z Hnutí FOKOLÁRE
Na cestě synodality

Záběry
z Evropského
synodálního
setkání v Praze,
únor 2023.

že se jedná o vztahy vnímané především na třech rovinách, které však nejsou izolované, ale navzájem se dotýkají a ovlivňují:

- 1) vztahy autority a podřízenosti obecně,
- 2) vztahy mezi vysvěcenými služebníky a laiky,
- 3) vztahy mezi muži a ženami.

Autorita obecně. Žádná lidská pospolitost, chce-li zabránit své erozi a následnému rozpadu, nemůže fungovat bez autority. Vzorem pro vztahy autority v jakémkoli církevním společenství (farním, řeholním, laickém aj.) je vztah mezi Otcem a Synem v Duchu Svatém, jak ho prezentují evangelia: vztahy „nadřízenosti“ („Otec je větší než já“ - Jan 14,28) a „podřízenosti“ („sám ze sebe nic nekonám“ - Jan 8,28) jsou vztahy vedené láskou („jako ty, Otče, ve mně a já v tobě“ - Jan 17,21). Takový je trojiční model společenství, v němž přichází „Duch pravdy“, který nás uvádí do „celé pravdy“ (Jan 16,13).

Víme velmi dobře, že jeho naplňování v reálném životě není samozřejmě a vyžaduje usilovnou snahu, protože může být (a bývá) vychylováno několika směrem „světského chápání“ autority: „demokratizačním“ (rozhoduje většina), „diktátorským“ (rozhoduje jedinec), „oligarchickým“ (rozhoduje úzká skupina), „anarchickým“ (nerozhoduje nikdo). Ty všechny jsou v rozporu s trojičním „ideálem“. Mnoho závěrečných zpráv předložených synodními skupinkami vskutku konstatovalo závažné problémy způsobené právě nesprávným chápáním a prosazováním autority.

Správnou „technikou“ uplatňování autority ze strany jejího nositele (zodpovědného) musí být naslouchání v Duchu Svatém všem zúčastněným, kteří ze své strany se mají cítit naprosto svobodní při vyslovení svých názorů, přičemž na nich nelpí a jsou také připraveni od nich velkoryse ustoupit, což vyžaduje nemalou dávku „asketického“ postoje, neboli „umění ztrácet“. Výsostným příkladem a zdrojem takového postoje je pro nás Ježíš na kříži a Maria pod křížem: oba - každý svým způsobem - ztratili všechno, aby pak jiným způsobem od Nebeského Otce zase všechno získali.

Vzájemná otevřenost jedněch vůči druhým otevírá pro všechny aktéry společenství prostor svobody, aby mohl „promluvit“ Duch Svatý (nebo, jak ob-

V další fázi synodálního procesu (jaro 2024) byla nastolena otázka, jak v našich konkrétních podmínkách můžeme růst jako synodální církve; řečeno jinými slovy, jak se máme nasazovat pro to, aby se církev stále více stávala společenstvím jdoucím po společné cestě: *ὁὄος, syn hódos* - tak zní původní význam tohoto slova. A aby nezůstalo jen u teorie, bylo vítáno uvedení příkladů dobré praxe, osvědčené v životě různých církevních uskupení.

Již v první etapě mnohé synodní skupiny objevily při svých setkáních důležitost vzájemného naslouchání bez prefabrikovaných postojů a předpoklů s následným vypíchnutím toho pozitivního v postoji partnerů v dialogu. Tím bylo objeveno něco, co vstoupilo do povědomí pod názvem „konverzace v Duchu Svatém“. Ta se stala východiskem pro společnou cestu a pro vytváření vztahů postavených na pevném duchovním základě.

Nacházíme v tom potvrzení naší dlouhodobé zkušenosti života v Dile Mariině - být prožívané ne vždy věrně a důsledně - díky níž si uvědomujeme,

Ilustrační foto: Anička Guthrie, Člověk a Víra

vykle říkáme, „Ježíš uprostřed nás“ – viz Mt 18,20) a mohla se za daných okolností prosadit Boží vůle, jejímž interpretem se On stává. V tom se skrývá jedna z možností pozitivní odpovědi na otázku, kterou klade už svatý Augustin: „Čeho dosáhne člověk ve své ubohosti, jak daleko a kterou cestou postoupí vpřed ke svému štěstí, nepovede-li ho Boží autorita?“¹ V synodální církvi by to měla být autorita Boha přítomného ve sjednoceném společenství.

Laici a vysvěcení služebníci. Úlohou zodpovědného za církevní komunitu bývá velice často pověřen vysvěcený služebník. I on by měl při uplatňování své autority používat výše uvedenou „techniku“, a sice v oblastech, které přímo nesouvisejí se životem svátostí a jejich udělováním, k němuž je výhradně oprávněn pouze on.

Je osvědčenou praxí (bohužel ne vždy uskutečňovanou nebo uskutečnitelnou) co nejdůsledněji oddělovat kompetence vyplývající ze svátosti svěcení od ostatních sfér vedení komunity a péče o ni. Tím se kněžství stává více disponované pro „mariánskou službu“ a eliminuje se hrozba klerikalismu, kterou oprávněně pranýřuje papež František. Zároveň tento postoj vysvěceného služebníka naplňuje ono augustínovské „pro vás jsem biskup, s vámi jsem křesťan. První vyjadřuje úřad, druhé milost“².

Důležitou úlohou laiků je, aby nepomáhali kněžím rozlišovat kněžský „úřad“ od „milosti“ být „obyčejnými“ křesťany. To obnáší žít s kněžími ve skutečném bratrském vztahu, který je nestaví na piedestal, ale ani je nečiní objektem apriorní kritiky za každý jejich nedostatek; a také je nemá nechávat utápět se v úkolech, které překračují je-

jich síly a často i odborné kompetence, na něž je jejich studium nepřipravilo.

A konečně je tu **otázka vztahů mezi muži a ženami**, která se v synodní debatě rovněž ukázala jako velice aktuální. Leč je někdy vedena myšlením a trendem, jenž uvažuje o realizované ženě výhradně tím, že jí v církvi chce přisoudit mužskou roli. Vrcholem by pak pro ženu mělo být dosažení kněžského svěcení.

Někteří v tom spatřují cestu k vyřešení obrovského prohřešku, jímž je „masculinizace“ církve, o níž papež František hovoří otevřeně. On sám činí kroky k nápravě, když v kuriálních úřadech pověřuje ženy úlohami, které dosud zastávaly jen muži a které nejsou podmíněny svátostí svěcení. Nepochybně tak otevírá možnost, jak uplatňovat onen „ženský génius“, o němž hovořil již svatý Jan Pavel II. a který teprve čeká na své plné využití na všech úrovních správy církve.

Při hledání modelu správného vedení smíšeného společenství mužů i žen

je třeba v první řadě vycházet z parity mezi mužem a ženou, která byla dána už při stvoření („stvořil je jako muže a ženu“ – Gen 1,27). Jejich rozdílnost je výzvou ke komplementaritě nejen v oblasti tělesné („plodte a množte se“ – Gen 1,28), ale je povolána uplatňovat se v celém nerozdělitelném lidském bytí, tedy i v duchovním. Tento způsob je v Díle Mariině běžný, a dokonce se objevil mezi „příklady dobré praxe“ v souhrnné zprávě druhé fáze synodního procesu, který předložila Česká biskupská konference. Říká se tam:

„Osvědčenou praxí je, že ve společenstvích tvořených oběma pohlavími nebo při jejich společných aktivitách bývají spoluzodpovědnými jeden muž a jedna žena se sdílenou autoritou. To vede k nutnosti, aby základem pro všechna rozhodnutí byla jednota v Kristu dosažená mezi nimi dvěma bez jakékoli snahy o ‚vítězství‘ jedněch nad druhými.“³

Těchto několik poznámek, reflektujících životní praxi Díla Mariina na pozadí synodální cesty univerzální církve, samozřejmě nevyčerpává celou komplexní otázku růstu a rozvoje synodální církve. Chce pouze ukázat, že žitá spiritualita společenství je hluboce církevní a nabízí podnět nejen pro další úvahy, ale zejména je výzvou k jejímu důslednějšímu uplatňování v praktickém životě a může být účinným lékem také proti polarizaci církve i společnosti.

Jiří Kratochvíl

1. *O Boží obci XVIII*, 41, 17–20.

2. Serm. 340, 1: PL 38, 1483.

3. *Syntéza reflexe katolické církve v České republice nad Souhrnnou zprávou XVI. generálního shromáždění Synody (říjen 2023)*, str. 3.

Ilustrační foto: Jakub Šerých, Člověk a Víra

Ilustrační foto: František Nedbal, Člověk a Víra

SpringJob – společná práce přináší radost

Z HNUTÍ FOKOLÁRE
Život gen

Foto: Veronika Němečková

Letos jsem měl opět čest být svědkem toho, jak akční dokážou mladí lidé být. V rámci Hnutí fokoláre se uskutečnil 10.-12. května 2024 takzvaný SpringJob, obdoba již dlouholetého SummerJobu, kdy se mladí lidé vydávají do nějakého koutu naší republiky, aby zde dobrovolně a zdarma pomohli. Zatímco SummerJob je pro mladé od 18 let, jeho obdoba SpringJob přivítala mladé mezi 12. a 18. rokem. Vydali jsme se na Křivoklátsko, kde mimo jiné opravujeme i tamní faru v rámci projektu Živé fary¹.

Mladí v rámci SpringJobu dělali všemožné práce od opravy plotu přes štípaní dřeva po jarní úklid na zahradách i v domech. Prostě cokoli, co bylo potřeba a co kdo zvládl. Kromě práce se mohli těšit i na fotbalček, povídání, navazování nových přátelství a na kulturní vyžití. Sobota byla věnovaná práci (ve spolupráci s místní starostkou), večer nás čekala beseda s MUDr. Františkem Slavičkem, který prožil 13 let na misiích uprostřed afrického pralesa v Kamerunu. V neděli po obědě jsme se účastnili benefičního koncertu Prague Cello Quartet, který na špičkové úrovni hraje moderní a filmovou hudbu v podání klasických smyčců. Za mě skvělý umělecký

zážitek. Specialitka, kterou se nám díky křivoklátské paní starostce Vokounové a místnímu panu kastelánovi podařilo domluvit, byla, že mladí přespávali přímo na křivoklátském hradě. Jan Diblík

Očima účastníků

Na co budete ze springjobáckého víkendů rádi vzpomínat?

Na společnou práci, jak jsme si mohli mezi sebou povídat, na atmosféru mezi námi. Na výsledek práce, co jsme za sebou zanechali. (Laura)

SpringJob ve mně zanechal pocit lásky, dobra, laskavosti a Ježíše mezi námi. Odjížděla jsem s tím, že jsem prohloubila kamarádské vztahy a byl to pro mě takový nákop do života. (Johanka)

Budu vzpomínat na to, že jsme si mohli zahrát fotbalček na křivoklátském nádvoří. (Tobiáš)

Na odvedenou práci. Hodně jsme pomohli na faře. Na ponoření do práce a jak dobře jsme to zvládli. (Klárka)

Na to, jak jsem si mohla popovídat s kamarády, na Františkovu přednášku. A taky jak jsme tam společně pracovali. (Zuzka)

Jak jsme dokázali být sehraní a k sobě vřídni, že tam byl krásnej kolektiv, mohl jsem si povídat úplně s každým a navázal jsem nové přátelské vztahy. (Kornel)

Foto: Marie Srbová

Co vás na SpringJobu zaujalo? Odnášíš si nějakou myšlenku do života?

Líbila se mi prezentace od Františka o Africe. Zaujalo mě, jak říkal, že se lidi v Africe dokáží radovat z maličkostí. Líbila se mi seznamovací hra, když jsme mohli poznat toho druhého. (Laura)

Zaujala mě myšlenka, že ve více lidech se to lépe táhne, je lepší, když na to nejsme sami. (Lucka)

Zaujalo mě, jak se všichni do práce pustili naplno a vydrželi jsme pracovat velmi dlouho. Zaujala mě myšlenka: koukat na věci s klidnou hlavou, milovat bližního, i kdybychom byli jediní. Když lásku šíříš, tak ji ve větším dostaneš, což se mi osvědčilo v mém běžném životě. (Johanka)

Zaujala mě lokalita, je to opravdu krásné prostředí. A myšlenka? Že se dá pomáhat kdekoli a kdykoli. (Marek)

Zaujala mě myšlenka, kterou řekl František, když mluvil o Africe. Lidé v Africe jsou vděční za to, co mají. My v Evropě máme všechno a stejně často šťastní nejsme. (Šimon)

Líbí se mi myšlenka, že se lidi sejdou a jdou dobrovolně a nezištně pomoci. Všechno v životě není za peníze, vyplatí se pracovat, i když za to nemáš fyzický výdělek. (Klárka)

Zaujalo mě to, jakým způsobem se postupně zapojili i někteří místní, jak si to vzali za své a opravdu si myslím, že se z toho stala velmi povedená akce. (Tobiáš)

Bylo to do mnohem větší hloubky, než jsem čekal, krásná lokalita, a určitě bychom se mohli podílet i příště na nějaké další rekonstrukci. (Kornel)

Stranu připravila Marie Srbová

1. Viz www.zivefary.cz.

V ženském fokoláre v Albánii žije (zleva) Regjina z Albánie, Cristina ze severní Itálie, Miriam z České republiky a Marcella z jižní Itálie. Snímek z Velikonoc 2024.

do Itálie, ale po několika měsících se vrátili a v květnu 1998 se konala druhá mariapoli s dvojnásobným počtem účastníků. V následujícím roce během války v Kosovu uteklo do Albánie, nejchudší evropské země, 500 000 Kosovů albánského původu a Hnutí fokoláre se aktivně podílelo na přijímání uprchlíků a na řízení pomoci. Dnes Hnutí fokoláre sleduje v Albánii projekt adopcí na dálku.

● **Kdy jsi přijela do Albánie ty? Co tě tam překvapilo?**

Já jsem se poprvé vylodila v Albánii v půlce prosince 2005. Život v Albánii pro mě byl a stále je velkou školou mezilidských vztahů, které mají své rituály, jež je třeba respektovat. Například zvláště na venkově mají muži ve všem přednost. Za rodinu se považují všichni příbuzní a hodně si vzájemně pomáhají. Do každé rodiny bylo třeba vstoupit po špičkách, ať už při účasti na pohřebních obřadech nebo protančení celé svatby. Často jsem se setkala s velmi chudými rodinami, ale vždy jsem obdivovala jejich důstojnost a upřímnou pohostinnost s tou troškou, co mohli nabídnout.

● **Potom jsi nějakou dobu žila v Itálii a po několikaleté přestávce ses do Albánie vrátila. S jakými pocity?**

Vrátila jsem se po 13 letech s radostí a s přesvědčením, že vstupuji do úplně nové země a že ze svých minulých chyb mohu vytěžit maximum, abych je neopakovala. Byla jsem rozhodnutá vidět všechny a vše novými očima. Albánie se velmi vylepšila, ale jsem zde jen pár měsíců a nemohu zatím dělat žádnou analýzu. Stále více globalizovaný svět i zde ukazuje obě strany mince.

● **Komunistický režim v Albánii přísně zakazoval praktikování jakéhokoli náboženství, a tak se Albánie stala první (a jedinou) oficiálně**

Nikdy neříkej nikdy

Z Hnutí FOKOLÁRE

Miriam Macháčková je fokolarínka po mnoho let žijící mimo Českou republiku. Dlouho žila v Itálii a pak se přestěhovala do země ne o tolik vzdálenější, ale pro nás exotičtější, do Albánie.

● **Napadlo tě někdy dříve, že bys žila v Albánii? Jak k tomu došlo?**

Jednoho dne v Lecce (v jižní Itálii) jsme si udělali procházku až k moři, byl krásný zářijový den. Podívala jsem se směrem k mořskému břehu a zůstala jsem překvapením beze slov. Na horizontě, kde normálně nebylo nic vidět, se tyčily krásné zalesněné hory, skoro bylo vidět jednotlivé stromy. Ptala jsem se svých přátel, jestli je to fata morgána. Jen pár dní v roce je za určitých klimatických podmínek odtud možné vidět Albánii. Pomyslela jsem si, že je to zem, kam se asi nikdy nepodívám. S nikým jsem o tom nemluvila, ale po několika měsících jsem dostala nabídku, abych se přestěhovala do fokoláre v Tiraně v Albánii.

● **V letech 1990 až 1992 byla v Albánii ukončena komunistická vláda. V tomto období zde zapouštělo své kořeny i Hnutí fokoláre. Jak to probíhalo?**

V listopadu 1991, po pádu komunistické diktatury, přijel do Albánie s italskou

charitou lékař fokolarín albánského původu. Po roce a půl za ním přijel další fokolarín a v březnu 1993 se otevřelo první fokoláre. Fokolaríni žili nejdříve v Drači, kde jim tehdy pomáhaly některé pravoslavné a muslimské rodiny. Později se k nim v Tiraně přidala jedna rodina bez náboženského vyznání. V létě 1995 se uskutečnila první mariapoli se 170 účastníky, kterými byli katolíci, pravoslavní, muslimové a nevěřící. Charakteristika, jakou mají také všechna další setkání Hnutí fokoláre. V červnu 1996 přijely dvě fokolarínky a otevřelo se ženské fokoláre.

Přechod z diktatury do „demokracie“ byl ale neklidný a v roce 1997 skoro hrozila občanská válka. Fokolaríni a fokolarínky se dočasně přestěhovali

*Ze setkání komunity
v květnu 2024.*

ateistickou zemí na světě. Jak na to lidé vzpomínají? Jsou nějaké pozůstatky cítit dodnes?

Někdy, když jdu po ulici a pozoruji tváře starších lidí, si říkám, na které straně byli za komunismu? Albánská biskupská konference zažádala, aby do učebnic dějepisu bylo začleněno přiznání a odsouzení zločinů proti katolické církvi a proti všem projevům náboženského života, proti důstojnosti a svobodě člověka. Je to dlouhý a únavný proces, který se střetává s nevlíky těch, kteří jen otočili kabáty a dnes chtějí tyto hlasy umlčet.

V období diktatury režim zaséval nedůvěru, všude umisťoval špiony, i v rámci rodinných klanů. Sami členové rodin si nemohli být jisti, zda někteří příbuzní nepodlehli výhrůžkám. Projevuje se to například při skupinových setkáních v těžkosti otevřít se druhým nebo v komunikaci mezi lidmi ze stejného města. K fokolarínům mají větší důvěru, mezi sebou o něco méně.

● Jaké jsou dnešní potřeby a těžkosti obyvatel Albánie?

Stát s těžkostí řeší stávající problémy zejména kvůli vysoké korupci na všech úrovních. Z Albánie dnes odchází mnoho lidí, kteří se nechtějí podrobit korupci nebo vykořisťování. Moje pesimistická vize je, že v Albánii zůstanou jen ti, kteří si vzájemně prokazují „laskavosti“ a ti, kteří z nejrůznějších důvodů nemohou odejít a jsou vystaveni této „nové diktatuře“. Když jsme o tom mluvili ve fokoláre, uvědomila jsem si rozdíl mezi svým prvním obdobím zde a dneškem. Před patnácti lety jsme povzbuzovali mladé lidi, aby zůstali, protože země potřebuje poctivé a připravené lidi. Dnes jsme rádi, když nám řeknou, že našli

dobrou práci v Německu, ve Spojených státech... Optimistická vize je spojená s nadějí ve „velkou albánskou rodinu“, která má členy v zahraničí i v Albánii a někde by se mohli zrodit „noví hrdinové“, kteří spojí Albánce z celého světa pro společné dobro.

● Jaké je území, o které pečujete?

Území, které sledujeme, se vztahuje jen na Albánii, vlastním jménem Shqipëria (vyslovuje se Ščiperia), Země Orliů. Termín Albánie lze vysvětlit kořenem -alp-, což znamená hornatá země. Albánci se také vyskytují v Kosovu, v Severní Makedonii, v Řecku a v Černé Hoře. V minulosti jsme na některých setkáních v Kosovu spolupracovali s fokoláre ve Skopje v Severní Makedonii.

● Mohla bys nám trochu představit vaše fokoláre - kolik vás je? Jste zaměstnané? Jaký jazyk používáte? Umiš albánsky?

V Tiraně jsou dvě fokoláre, v mužském jsou tři fokolarini společného života a čtyři ženatí, všichni Italové. V našem fokoláre jsme čtyři, dvě Italky, jedna ze severu a jedna z jihu, jedna Albánka a já, takže je to docela dynamické soužití. Patří k nám dvě vdané fokolarinky, které žijí v Itálii a občas přijedou a strávíme spolu několik dní. Reggina, Albánka, působí jako učitelka albánského jazyka a literatury v salesiánské škole a je z nás nejmladší. Cristina, původem z Turína, nás všechny předčí svým mladistvým duchem a dynamikou. Tu a tam jí musíme připomenout, že je jí 83 let. Přestěhovala se do Albánie před sedmi lety, je odvážná, že? Marcella, původem z Kalábrie, pracovala celý život v Itálii jako fyzioterapeutka, a i zde si zpočátku našla různá zaměstnání ve svém obo-

ru, nyní se mu věnuje sporadicky, více sleduje projekt adopcí na dálku. Mluví velmi dobře albánsky a také Cristina se dobře domluví. Bohužel doma hovoříme italsky, používáme albánštinu jen když přijdou návštěvy. Pro mě, která se znovu učí jazyk, to není jednoduché, ale není to ani nemožné. Momentálně, zatímco hledám práci, pomáhám dvakrát měsíčně jednomu pánovi se žehlením.

● Jaká je vaše komunita? Jak vnímáš vaše poslání v této zemi?

Naše komunita se kvůli emigraci za prací nebo za studiem neustále mění. Kdokoli žije v Albánii, je zavalen prací či studiem nebo obojím. Mladí lidé, kteří studují, také pracují, aby pomohli rodině, a všichni společně se starají o své staré nebo nemocné rodiče a prarodiče. Všichni vítají návrhy setkání při společně tráveném čase na klidném místě, kde je krásná příroda, která nám pomáhá se modlit, meditovat, hrát si a sdílet svůj život s ostatními.

Do naší komunity patří také celá albánská církev. Máme přátelské vztahy s různými řeholními kongregacemi, navštěvujeme se a sdílíme aktivity. Některé řeholnice z jižní Albánie přespávají v našem fokoláre, když odlétají nebo přilétají z ciziny.

Řekla bych, že naším posláním je začínat každý den s touhou uvést do praxe to, co nám řekla Chiara Lubichová, když 4. července 1996 dala novému fokoláre v Tiraně jméno „Oáza“ s nadějí, že přítomnost Ježíše mezi námi bude jako čerstvá oáza v poušti světa, která všem poskytne osvěžení a nový život na cestě k Bohu.

*Za rozhovor děkuje
Marie Koukolová*

BOTY

NAPSALA A NAKRESLILA CZINA

RÁDA CHODÍM BOSÁ. KDYŽ NOSÍM BOTY, JSOU TO BAREFOOTY S TENKOU PODRÁŽKOU A PROSTORNOU ŠPIČKOU. ALE JAK SE VÝŠPLHÁ TEPLOTA NAD DVACET STUPŇŮ, VŠECHNY BOTY ZAHAZUJI A CHODÍM BOSÁ.

NEDÁVNO ISEM OD KAMARÁDKY DOSTALA PÁR MÝCH OBLÍBENÝCH BOSOBOT.

ZDRÁHLA ISEM SE JE PŘÍMOUT, PROTOŽE ISEM UŽ JEDEN PODOBNÝ PÁR VLASTNILA. MĚLA ISEM VÍČITKY SVĚDOMÍ VZÍT SI NĚCO, CO V PODSTATĚ NEPOTŘEBUJI. ALE NAKONEC ISEM JE PŘÍJALA.

PÁR TÝDŇŮ NATO NASTUPUJI DO AUTOBUSU U NEMOCNICE MOTOL. JE PO DEŠTI A JÁ MÁM NA NOHÁCH TY DAROVANÉ BOSOBOTY.

POČKETE! NEVADILO BY VÁM, KDYBYCH VÁM DALA SVOJE BOTY?

AUTOBUS DOBÍHÁ SLEČNA V NÁDHERNÝCH SAMETOVÝCH PODPATCÍCH. JE VIDĚT, ŽE TÍ KAŽDÝ KROK ZPŮSOBUJE UKRUTNOU BOLEST.

DOPROVÁZÍ JI KAMARÁDKA, POMÁHÁ JÍ DO AUTOBUSU, USAZUJE NA SEDAČKU. VIDÍM, ŽE TO DĚVČE MÁ PROBLÉM NEJEN S BOTAMI.

TO JSTE STRAŠNĚ HODNÁ. MY TO MÁME JEŠTĚ DALEKO. DĚKUJEME MOC.

TEĎ VIDÍM, ŽE TY BOTY BYLY U MĚ JEN V ÚSCHOVĚ.

Ilustrační foto: Petr Diblík

Člověk člověkem nechtěný, Otcem vždy ano

(ZA)MYŠLENKA

Nedávno mi jedna paní učitelka ze základní školy řekla o své žákyni, které rodiče sdělili, že ji vlastně nechtěli a je jim na obtíž. Začal se o ni starat dědeček, který se sotva zvládá postarat o sebe. Vyprávěla o smutku v očích tohoto dítěte.

Ten samý den jsem procházel opuštěným hřbitovem vznešeně nazvaným „meditační zahrada“ uprostřed historického města. Pochvaloval jsem si ticho, stín a génus loci. Do posvátné prázdnoty vstoupil pes, drobný ratlík. Hrál si s plyšákem u chodítka stařenky sedící na lavičce. Pozdravil jsem. Smutná tvář zlehka pookřála. *Vyrostla jsem v Praze a pak přišla s manželem do Písku. Zemřel, prodala jsem byt a žiju v důchodáku. Dcera, vnučka ani*

pravnučka nemají čas, mají to těžké. Tak mi poslali hodného psa...

Několikrát jsem stál nad hroby lidí svaté pověsti a kradla se mi na mysl otázka, čím to, že jejich život tolik svědčil. Napadá mě teď hluboký zájem o člověka, schopnost předávat všem okolo, i těm posledním, opuštěným, bolavým... bez zbožných frází víru, že jsou chtění shůry a milováni.

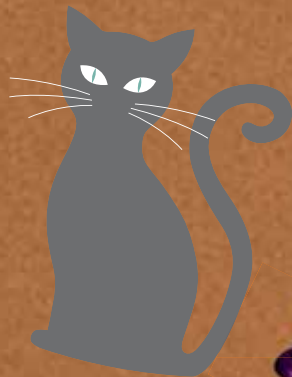
Ani Ježíšův život nebyl lidmi dvakrát chtěný. Otcem ano, od kolébky až za kříž.

Pane, nauč nás, nakolik je to jen možné, nahlížet vše z pohledu věčnosti a nenásilně poukazovat na Tvůj zájem o každého člověka všem zraněním a nezájmu lidí navzdory.

Petr Diblík

Zelená? Zelená!

Zelená barva symbolizuje život a jeho různé etapy, oblast zdraví, nemoci a smrti a celého stvoření. S tímto tématem jsou spojovány také duchovní skutečnosti, jako je přítomnost Ježíše uprostřed nás nebo eucharistie. Vidíme zde lásku, která spojuje a vytváří rodinu a uzdravuje tělo i duši.

„Nedávejte nikdy přednost žádné činnosti jakéhokoli druhu, ani duchovní, ani apoštolátu před duchem rodiny s těmi bratry, s nimiž žijete.“ Chiara Lubichová (Cesta ke společenství, s.137)

Úkol - využij prázdninové dny k pohybu, odpočinku a obdivu přírody. Značka: RESET - kde R je relax, E ekologie, S sport, E eucharistie a T ticho.

„Láska je zdravím duše.“
sv. Jan od Kříže

„Čím to, že jsou takové fronty na rockové koncerty a do kin, ale žádné fronty na Ježíše v eucharistii? Kdyby lidé věděli, o co přichází, byly by kostely přeplněné k prasknutí!“ Carlo Acutis (www.carloacutis.cz)

PIPO

A

TIPO

2

Foto: Luďmila Baĝerov

3

Foto: Jan Vrdrn

4

5

6

Foto: Jakub Jurásek

25. května se v Praze-Vinoři setkaly Nov rodiny, neboli rodiny scházející se v rámci Hnutí fokoláre (1, 2). Kaĝd měsíc jsou zvány na hodinov on-line setkání s cílem prohloubit se v jednotlivých oblastech spirituality jednoty (pokud chcete tyto pozvánky také dostávat, pišete na mar.furstova@seznam.cz). Kvtnov setkání nesoucí podtitul DOOPRAVDY nabídlo jedinečnou moĝnost vidět se naĝivo, nejen přes Zoom, a otevřelo téma, jak ŝit spiritualitu doopravdy.

První ˇervnovou nedel se ve spolupráci Hnutí fokoláre, mstsk ˇasti, farnosti a místních spolků konal na vinořsk farní zahradě Dtsk den se soutĝemi (3, 4). I kdyĝ byly deřtov přehánky, akce se zuastnilo kolem 400 nvřtevnk.

9. ˇervna se konala dobrodruĝn výprava se sjzĝenm řeky Jihlavy (5, 6). Několik rodin s dětmi ve veku gen 4 a skupina starřch kluků gen 3 s asistenty se setkali večer před tím na faři v Mohelnu a ráno vyrazili na plavbu údolím pod Daleřickou přehradou.